AKTUALNO VPRAŠANJE

Na Gorenjskem je precej invalidov in za delo manj zmožnih oseb, ki so brez primerne zaposlitve in dobivajo podporo oziroma invalidnino. Nihče pa ne ve, kako ti ljudje živijo. V Ljubljani so, prvi v državi, ustanovili zavod za zaposlevanje invalidov in ostalih dela manj zmožnih oseb ter zavarovancev, ki so trenutno brez službe. Ta zavod posreduje, da ti ljudje opravljajo razna priložnostna dela in izdelujejo tudi najrazličnejše izdelke.

O tem problemu smo se pozanimali na Posredovalnici za delo v Kranju, kjer pravijo, da nameravajo ustanoviti tak zavod, vendar še zbirajo podatke, če so tudi na Gorenjskem pogoji za ustanovitev takega zavoda. Na Posredovalnici trenutno nimajo še točnih podatkov o invalidih in osebah, ki so za delo manj zmožne, o njihovih kvalifikacijah itd. Zato pripravlja posebna komisija pri Posredovalnici za delo elaborat, ki bo pokazal, če so tudi na Gorenjskem pogoji za ustanovitev zavoda. To bi bil samostojen zavod, ki bi delal le pod nadzorstvom Posredovalnice za delo in ne bi imel družbenih obveznosti. Ni pa še popolnoma jasno, kako se bo delo invalidov in ostalih v tem zavodu vzkladilo z delovno zakonodajo.

Zavod bi posredoval delo invalidom in za delo manj zmožnim osebam na dom. Nekatere tovarne se že zanimajo, da bi le-ti izdelovali iz odpadkov najrazličnejše izdelke kot n. pr. tovarna »Planika« v Kranju.

Čakamo torej samo še na elaborat, ki pa bo verjetno samo potrdil, da je tak zavod potreben tudi na Gorenjskem.

Lj.

AKTUALNO VPRAŠANJE

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ŠT. 42 — CENA DIN 10.— Kranj, 31. maja 1957

SVOJEVRSTNI PROBLEMI SAMOUPRAVLJANJA V GOZDARSTVU

Tudi v gozdarstvu je delavsko samoupravljanje lepo napredovalo. Še pred leti si organi samoupravljanja niso bili na jasnem ne le glede svojih pristojnosti, marveč sploh glede tega, o čem naj razpravljajo in odločajo. Zdaj pa delavski sveti poznajo problematiko, o kateri razpravljajo in ne potrjujejo zgolj že v naprej pripravljenih sklepov.

Tako so ugotavljali udeleženci nedavne okrajne konference delegatov delavskih svetov iz gozdarstva, ki so volili dva svoja delegata za I. kongres delavskih svetov Jugoslavije.

Ugotavljali pa so tudi težave. Gozdna gospodarstva združujejo razne dejavnosti, od gozdarskih del do gradbeništva in prevozništva. Problematika je torej dokaj svojevrstna, pestra. Delovišča so drugo od drugega oddaljena po več ur. Zato posamezni člani delavskega sveta ne morejo poznati celotne problematike podjetja, marveč včasih nehote skušajo poudariti lokalne težnje. Delavski svet se težje sestaja kot v kaki tovarni. Pri vsem tem je posebno vprašanje, kako pritegniti k upravljanju celoten, po deloviščih razdrobljen kolektiv. Toda kljub takim objektivnim težavam zmagujejo tudi v gozdarskih kolektivih mnenja, da morajo biti člani delavskega sveta v krepkejših stikih z volivci, ker sicer uveljavljajo na sejah bolj ali manj le osebna stališča. Hkrati pa je bilo na omenjeni konferenci slišati ugotovitev, da je ravno samoupravljanje dokaj združilo ljudi oziroma posamezna delovišča, ki so razkropljena na obširnih področjih. Delegati so s tem v zvezi pripomnili, da kaže samoupravljanje bolj približati kolektivu s pomočjo obratnih delavskih svetov.

Delegati so hkrati opozorili, da ozka materialna osnova otežkoča nadaljnji razvoj samoupravljanja. Gozdna gospodarstva imajo hude težave pri nabavljanju prevoznih sredstev in mehanizacije, kar vpliva na proizvodnost dela. Stanje glede delovne sile se je pa popravilo. Gozdna dejavnost vse bolj izgublja sezonski značaj. Vedno več del opravljajo pozimi, zato gozdna gospodarstva potrebujejo stalne delavce, ki jih je treba tudi hitreje strokovno usposabljati. Vendar nekateri delavci iz gozdarstva še vedno odhajajo v industrijo, čeprav zadnji čas nekoliko manj. Plače gozdnih delavcev še niso dovolj stimulativne. Organi delavskega upravljanja so glede skrbi za človeka že mnogo storili, s čemer pa seveda še niso urejena vsa vprašanja.

Z.

JE RES VSEENO:
ZDRAV ALI BOLAN ČLOVEK?

Že takoj v začetku lahko pribijemo: ni vseeno!

Ni vseeno niti iz človekoljubnega in tudi ne iz ekonomskega stališča. Nikakor nam namreč ne more biti vseeno, če na delovnih mestih manjka toliko in toliko delavcev zaradi bolezni, če je v tovarnah in podjetjih nadpovprečno veliko število delavcev v bolniškem staležu.

O stroških socialnega zavarovanja samoupravni organi le redko razpravljajo

Delavski sveti in upravni odbori postajajo čedalje bolj odločujoč gospodarski činitelj v podjetju. Vedno bolj se poglabljajo v proizvodno problematiko podjetja in tudi, v večini primerov, smotrno razporejajo vsak dinar.

Toda če ugotavljamo, da je kolektivom še pred sprejetjem nove uredbe o delitvi dobička ostajalo za samostojno razpolaganje razmeroma malo denarja, o razporeditvi katerega je bilo lahko in hkrati tudi težko odločati kam z njim, je toliko bolj nerazumljivo, da se o stroških za socialno zavarovanje (zlasti zdravstveno!) največkrat malo ali tudi nič ne razpravlja.

Predračun dohodkov in izdatkov okrajnega zavoda za socialno zavarovanje znaša v letošnjem letu okoli ene milijarde dinarjev ali točneje: 995 875.0000 dinarjev. Ta predračun je tudi sprejela skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje na svojem 5. rednem zasedanju dne 13. maja 1957.

Dejstvo je, da stroški socialnega zavarovanja iz leta v leto naraščajo. Temu je deloma vzrok vedno bolj razprostranjena ambulantna služba v našem okraju, hkrati pa tudi, zlasti v nekaterih podjetjih na Gorenjskem, razmeroma visok bolniški stalež v kolektivih.

Ob teh ugotovitvah, pa se zastavlja kar samo po sebi vprašanje, ali samoupravni organi v zadostni meri razpravljajo o teh problemih oz. ali so in kolikokrat so zahtevali od predstavnikov podjetja, ki jih zastopajo v okrajni skupščini zavoda, kakršnakoli pojasnila ali poročila o delu okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje in njegovih stroških. Zelo poredkoma se tudi zgodi, da bi samoupravni organi zahtevali poročilo od vodstva podjetja o tem, kolik je pri njih povprečni bolniški stalež in kakšen je znesek, ki ga je treba odvajati za socialno zavarovanje itd.

Sredstva, s katerimi razpolaga Okrajni zavod za socialno zavarovanje, niso majhna. In če ni vseeno, kam razporediti, denimo, deset ali petnajst milijonov dinarjev sklada za samostojno razpolaganje posameznega podjetja, sme biti toliko manj vseeno, kam in kako z milijardo dinarjev za socialno zavarovanje v okrajnem merilu.

Ob tem je treba torej poudariti, da je ta vrsta družbenega upravljanja potisnjena s strani samoupravnih organov v podjetjih malce v ozadje, kar vsekakor ni umestno in prav.

Podjetja niso dovolj stimulirana za znižanje bolniškega staleža

Splošna stopnja za socialno zavarovanje je letos predpisana z zveznim družbenim planom v višini 38 %. Toda okrajni zavodi za socialno zavarovanje imajo na podlagi Uredbe o finansiranju socialnega zavarovanja (člen 50) možnost, če dohodki ne dosegajo izdatkov, priti do sredstev za stroške socialnega zavarovanja s posebno stopnjo za zdravstveno zavarovanje. Tudi ta stopnja (ki je izračunana na povprečnem staležu bolnikov, ki znaša v našem okraju 4 %) ne sme preseči v podjetju povišanih izdatkov za 4 % navzgor oziroma za 2 % navzdol. (Se pravi: za podjetja lahko torej znaša prispevek za socialno zavarovanje lahko največ 42 % oziroma najmanj 36 %.)

Dejstva so torej takale:

Neko podjetje na Gorenjskem ima, denimo, povprečni bolniški stalež od 4 do 4,40 % in plačuje 38 + 2 = 40 % prispevka za socialno zavarovanje. Če pa bi imelo podjetje od 4,41 do 4,80 odstotka članov kolektiva bolnih, pa bi plačevalo 38 + 4 = 42 % prispevka za socialno zavarovanje. In prav tako navzdol: če ima podjetje n. pr. za 1 % nižji bolniški stalež (se pravi 3 % namesto 4 % okrajnega povprečja) plača le 36 % prispevka za socialno zavarovanje.

Ker so sedaj pristojnosti okrajnih zavodov za socialno zavarovanje glede na Uredbo o finansiranju socialnega zavarovanja navzgor in navzdol omejene, je torej za podjetje povsem vseeno, če ima v bolniškem staležu 4,80 % zaposlenih ali poljubno več.

Krivičnost oziroma nestimulativnost za zniževanje bolniškega staleža je torej v tem, da, recimo, plačuje »Pekarna« Kranj s povprečnim 2,15 % številom bolnih 36 % prispevka za socialno zavarovanje, podjetja pa kot Pletenina Kranj s 6,11 % kolektiva v bolniškem staležu in »Izolirka«, Jesenice 7,18 %, dalje Železniška kurilnica na Jesenicah 6,98 %, Podjetje za vzdrževanje prog 6,22 %, Tovarna čipk na Bledu 6,70 odstotka, Medzadružno podjetje »Jelka« v Radovljici 7,06 %, LIO Gorje pri Bledu 7,27 %, DOZ v Radovljici 8,23 %, »Tehnik« in Gozdno gospodarstvo iz Škofje Loke po 6,79 %, Kmetijska zadruga iz Martinjega vrha 8,03% itd. pa le 42 odstotkov.

Čeprav navidezno razpon v odstotkih kaže, da imajo podjetja, če težijo za znižanjem bolniškega staleža, tudi finančno zadoščenje za to, pa je sam denarni učinek tega zadoščenja (premija, ki jo daje Okrajni zavod za socialno zavarovanje podjetjem za znižanje staleža pod okrajnim povprečjem in penali, ki jih morajo plačevati podjetja, če imajo višji bolniški stalež kot je običajno povprečje) tako minimalen, da podjetja dejansko nimajo kdo ve koliko od tega.

Dve plati medalje

Ugotavljamo torej, da sama Uredba o finansiranju socialnega zavarovanja ne daje toliko možnosti, da bi sam način tega finansiranja, za podjetja, stimulativneje uredili. Napak pa bi bilo, če bi vso krivdo za razmeroma velike izdatke za socialno zavarovanje prevrgli na same predpise.

Veliko odgovornost imajo v tem pogledu prav sama podjetja in gospodarske organizacije.

Ali moremo trditi, da niso redka podjetja na Gorenjskem, ki lahko rečejo, da je pri njih, denimo, higiensko tehnična zaščita dela vzorno urejena; da imajo vso socialno službo v podjetjih tako dobro organizirano, da s tem zmanjšujejo bolniški stalež in posredno tudi stroške poslovanja?

Še vse preveč običajno in udomačeno je geslo: »Saj so stroški za socialno zavarovanje tako ali tako že vračunani v ceni izdelkov.«

Ali se ne bi dalo, na drugi strani, lahko prav z manjšimi stroški za socialno zavarovanje, tudi vplivati v določeni meri na nižjo končno ceno posameznega izdelka itd.?

To so torej najpoglavitnejša vprašanja, o katerih naj bi v prihodnje samoupravni organi v podjetjih več in temeljiteje razpravljali, saj je problem finansiranja naše zdravstvene službe v celoti, stvar ne le posameznikov, temveč nas vseh.

I. Ausec

Letošnja muhasta pomlad nam je pripravila spet novo presenečenje — skoraj zimski mraz v koncu maja (desno). Paradižniki po vrtovih so pokriti s časopisi (zgoraj levo), gostilniški vrtovi samevajo. Tudi za Dan mladosti je dež prekrižal načrte, vendar ne povsod: pionirji v Železnikih prisegajo (zgoraj desno).

naš razgovor

NOČNO DELO ŽENSK in premalo predilnic

Tončka Kovačeva je edina ženska na Gorenjskem, ki bo odšla kot delegat na kongres delavskih svetov Jugoslavije. Zastopala bo tovarno tiskanega blaga »Tiskanina« v Kranju, ki šteje okrog 2000 delavcev.

»Zastopati ne mislim le naše tovarne, temveč bom na kongresu govorila o problemih vseh slovenskih tekstilcev. V ta namen je Združenje tekstilcev Slovenije pred nedavnim pripravilo posvet, kamor so povabili tudi mene,« je med drugim pripovedovala Tončka Kovačeva.

»Najraje bi na kongresu govorila o tako imenovanih »divjih« gradnjah tkalnic in nočnem delu žensk, ker ta problem tudi najbolje poznam.«

»Kakšno stališče boste zastopali v razpravi o nočnem delu žensk?«

»Nujno bi bilo, da bi se nočno delo žensk ukinilo, ker se na zdravju naših žensk nočno delo že sedaj pozna, v bodoče pa bo še dosti slabše. Seveda je ta problem tako pereč prav zaradi majhnih zmogljivosti naših predilnic, saj nam v Sloveniji manjka okoli 111.000 vreten. Menim, da bo nočno delo najlaže urediti tedaj, kadar bomo imeli dovolj predilnic. Kajti, če bi hoteli sedaj ukiniti nočno izmeno v predilnici, bi morali nujno ukiniti tudi eno izmeno v tkalnici, kjer sedaj ni nočnih izmen, kar pa bi nezadovoljivo vplivalo na proizvodnjo in trg. In končno, če bi ukinili nočno izmeno, bi ostalo eno tretjino naših tekstilnih delavk v Sloveniji brez zaposlitve.«

»Kako je z dodatkom za nočno delo?«

»12 % dodatek za nočno delo, ki ga dobivajo tudi naši delavci, se izplačuje iz dobička, na kongresu pa mislimo podpreti tudi predlog, da bi se ta dodatek povišal na 30 % in da bi se izplačeval iz materialnih stroškov.«

Lj.

TE DNI PO SVETU

△ Besede predsednika Tita v Vrutoku v Makedoniji so ugodno odjeknile v svetovni javnosti. Mnogi inozemski časopisi so ob tej priliki opozorili na stališče Jugoslavije, ki se zavzema za opustitev oboroževalne tekme in atomskih eksplozij ter za dobre odnose tako z Zahodom kot Vzhodom.

△ Ob odhodu iz naše države je vodja delegacije ljudskega odbora Bukarešte, ing. A. Vladou, izjavil novinarjem, da je v delu OLO Beograda ugotovil neposredno povezanost državljanov z organi oblasti in njihovo sodelovanje v obravnavanju mnogih vprašanj; omenil je tudi temeljitost, s katero delavski sveti v podjetjih obravnavajo proizvodnost in proizvodnjo.

△ Washingtonsko poročilo, objavljeno po razgovorih med zahodnonemškim kanclerjem Adenauerjem in predsednikom ZDA Eisenhowerjem, predlaga konferenco vodilnih predstavnikov Velike Britanije, ZDA, Francije in Sovjetske zveze.

△ Iz dobro obveščenih pariških krogov se je izvedelo, da namerava Francija prenehati z bojkotom Sueškega prekopa. K tej nameri so francosko vlado prisilile gospodarske težave.

△ Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović je prejel vabila, naj obišče Indonezijo, Indijo, Burmo in Pakistan.

△ Mehiški znanstveniki so podpisali resolucijo proti poskusnim eksplozijam jedrskega orožja.

△ Pred ameriškim veleposlaništvom v Tokiu so demonstrirali japonski študentje in zahtevali, naj ZDA opustijo poizkušanje jedrskih bomb v Nevadi.

△ Čangkajškove oblasti na Formozi so prepovedale vse demonstracije in stavke. Prepoved o prostem gibanju državljanov in policijska ura sta še vedno v veljavi. Vojaštvo je zasedlo vse važnejše objekte. Do vseh teh ukrepov je prišlo zaradi nedavnih protiameriških demonstracij.

△ Varnostni svet Organizacije Združenih narodov je razpravljal o sirski pritožbi proti Izraelu. Varnostni svet je sklenil, da bo položaj na izraelsko - sirski meji raziskala posebna delegacija.

△ Prve egiptovske volitve po revoluciji bodo letos 3. julija. Vlaganje kandidatur za volitve je končano in je prijavljenih nad 2000 kandidatov. Izvolili bodo 350 poslancev.

△ Ameriško - poljski gospodarski razgovori bodo končani ta teden. Baje bodo ZDA dale Poljski kredit 15 milijonov dolarjev, razen tega pa ji bodo dobavile za 35 milijonov dolarjev žita in za 10 milijonov dolarjev maščob.

△ Ameriški Gallupov zavod za proučevanje javnega mnenja je napravil anketo o poskusih z jedrskim orožjem. Anketa kaže, da se je 60 % odraslih prebivalcev ZDA izrazilo za ustavitev nuklearnih poskusov, medtem ko se je pred letom dni za ustavitev izjavilo samo 24 % prebivalcev.

△ V Grčiji je začelo stavkati okrog 200.000 delavcev in uslužbencev, ki zahtevajo zvišanje plač za 30 %.

△ Zahodnonemški kancler Adenauer bo junija obiskal Avstrijo.

△ Predsednik nove italijanske vlade Zoli je pred senatom in skupščino obrazložil program svoje vlade. Po mnenjih opazovalcev je politika nove italijanske vlade usmerjena bolj v desno.

△ Ameriški Predstavniški dom je odobril predlog obrambnega proračuna, ki je za 2 in pol milijardi dolarjev manjši od zneska, ki ga je zahteval Eisenhower.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 475, 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 190 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Ž-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

PRVI ŽAREK UPANJA

Po 11 dnevih prekinitve se je v ponedeljek spet začelo zasedanje pododbora ZN, ki že več kot 11 let išče rešitev za zamotani mednarod. problem razorožitve. Že dostikrat se je pododbor sestal, čestokrat so napovedovali ugodnejše novice in obetali nove predloge, toda tokrat je vendar v vsem ozračju okoli Lancaster Housa, kjer zasedajo predstavniki petih velesil, nekaj novega in upanje zbujajočega.

V središču pozornosti je tokrat ameriški delegat v pododboru Harold Stassen. Iz Washingtona je prinesel nove ameriške predloge, ki so doslej še zaviti v skrivnost. Oblikoval jih je posebni posvetovalni odbor pod predsedstvom samega Eisenhowerja. Stassen je ob prihodu v London izjavil, da bo ameriške predloge »obrazložil postopoma med pogajanji«. Njegovi sodelavci so to pojasnili tako, da se namerava Stassen pogajati samo o eni točki naenkrat in da ne misli razkriti takoj vseh kart. Zato bo treba brržčas še počakati, preden bodo znana najnovejša ameriška stališča. Bolj poučeni opazovalci pa sodijo, da bodo ZDA prav gotovo predložile zmanjšanje oboroženega moštva in konvencionalnega orožja, znižanje vojnih proračunov in vzpostavitev določene poskusne cone za nadzorstvo iz zraka. Predlogi pa baje po mnenju teh opazovalcev ne obsegajo prepovedi jedrskega orožja, razen priporočila, naj bi atomske sile omejili samo na tiste, ki imajo že zdaj jedrsko orožje (ZDA, SZ in Vel. Britanija).

Tudi sovjetski delegat Zorin se baje ni vrnil iz Moskve praznih rok in bo morda pozneje pripravil svojim sobesednikom v pododboru kakor tudi ostalemu svetu kakšno presenečenje.

Vse torej kaže, da se je ponovno zasedanje v ponedeljek začelo v resnično bolj optimističnem vzdušju kot vsa dosedanja. Obe strani sta, kot vse kaže, pripravljeni na popuščanje. Prav te dni je predsednik Eisenhower izrazil pripravljenost, da pridejo ZDA na pol poti naproti Sovjetski zvezi. Takšno izjavo je treba samo pozdraviti, saj je od obeh strani odvisen napredek na tem težavnem področju mednarodnega sporazumevanja. Končno pa pomeni oboroževalna tekma za obe strani enako neznosno breme, zato so obojestranski napori obeh glavnih sil tudi razumljivi. Ni ga orožja, kjer bi lahko ena stran računala na popolno premoč; če je morda danes ena stran nekoliko pred drugo, jo bo ta jutri prav gotovo dohitela, če že ne prehitela. To se je zgodilo tako z atomsko bombo kot pozneje z vodikovo, isto čaka tudi razne vrste na daljavo vodenih izstrelkov. Vsaka prednost je lahko samo trenutna in vprašanje določenega časa.

V taki nesmiselni tekmi pa postajajo stroški za oboroževanje čedalje dražji in večji. Še pred nekaj leti so porabili za podmornico trikrat manj kot danes, za lovsko letalo petkrat manj itd. Napak pa je računati, da bo ena stran prej podlegla in se zrušila pod gospodarskim bremenom oboroževalne tekme kot druga. Povsod se morajo povečani stroški zrcaliti na celotno gospodarsko zmogljivost dežele in na življensko raven ljudstva. Kot je navedel v svojem govoru v Drvarju podpredsednik zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković, troši človeštvo blizu 100 milijard dolarjev letno za oboroževanje. In ker obe strani čutita pritisk tega bremena, počasi začenjata verjeti, da tudi nasprotniku ni lahko. Tako se je prav te dni pokazala prva odprtina v doslej neprehodnem zidu medsebojnega nezaupanja. Prav to dejstvo pa daje dosti več upanja za uspešen zaključek dolgoletnih razorožitvenih pogajanj.

Kjer so samo po sedanji vojni tavali 11 let, bi bilo težko napraviti konec zapletenemu vprašanju. Sam Stassen je dejal: »Potreben bo čas, ker gre za zelo važna vprašanja, ki jih je težko rešiti. Toda delali bomo hitro, kolikor bomo mogli.« Napredek na tem težavnem področju se ne meri v korakih, ampak v centimetrih in milimetrih. Prav zato pa je vsak, četudi najmanjši napredek na področju razorožitve izredno važen in pomemben za vse človeštvo. MARTIN TOMAŽIČ

kratko, vendar zanimivo

CAMPING OB ŠOBČEVEM BAJERJU

Letos bodo ob Šobčevem bajerju v Lescah dokončno uredili camping prostor in poskrbeli za večji obisk domačih in tujih letoviščarjev. Na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora Radovljica so tudi razpravljali, da bi gostinska podjetja pred glavno sezono in po njej znižala cene, s čimer bi prav gotovo pritegnila več gostov. -cy

LOVCI SO LANI UNIČILI NAD 4000 ROPARIC

Člani gorenjskih lovskih družin so v preteklem letu pokončali precejšnje število roparic. Uničili so 388 lisic, 1 divjo mačko, 14 kun zlatic, 2 kuni belici, 17 podlasic, 103 jazbece, 5 vider, 21 dihurjev, 652 potepuških mačk, 380 potepuških psov, 109 kraguljev, 2659 vran, srak in šoj ter 63 ujed. -cy

DOBER ZAKLJUČEK

Na kamniški gimnaziji je od 37 osmošolcev uspešno zaključilo razred 33 dijakov. Štirje so izdelali z odličnim uspehom, štirje pa imajo popravni izpit. Tudi letos so z običajno slovesnostjo predali ključ svojim naslednikom, popoldne pa so v pisanih narodnih nošah krenili po mestu na Titov trg, kjer so veselo zarajali.

ZBORI VOLIVCEV V KAMNIKU

V ponedeljek so se začeli v kamniški občini zbori volivcev, ki bodo trajali ves teden. Volivci bodo razpravljali o družbenem planu in občinskem proračunu za leto 1957. Prva zbora sta bila v Tunjicah in v Mostah.

TRŽIŠKI VAJENCI ZA 75-LETNICO VAJENSKE ŠOLE

V zadnjih mesecih so priredili tržiški vajenci vrsto tekmovanj v streljanju, šahu, namiznem tenisu, kolesarjenju in mnogoboju. Nad 20 lepih nagrad, ki so jih darovala podjetja in privatniki, je privabilo na tekmovanja veliko število vajencev. Naslov najboljšega športnika na šoli si je priboril Ludvik Soklič. Nagrade so razdelili na Dan mladosti. P. M.

NOVI SEJEMSKI DNEVI V MENGŠU

Občinski ljudski odbor Mengeš je na svoji 15. seji sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o sejemskem redu za področje občine Mengeš. Sejmi se ne bodo več vršili v dneh, ki so bili določeni s prvotnim Odlokom, temveč le vsak prvi ponedeljek v mesecu.

NA DOVJEM NI ZANIMANJA ZA KULTURNA PRIZADEVANJA

27. aprila je na Dovjem gostovala folklorna skupina DPD Svoboda »Slavko Černe« iz Kranjske gore. Čeprav je nastop uspel, pa je vredno zabeležiti žalostno dejstvo: gledalo ga je 30 ljudi! Samo mimogrede: tega dne so znova odprli hotel Triglav v Mojstrani, kjer se je kar trlo ljudi.

16. maja so prišli na Dovje gledališčniki z Jesenic. Na sporedu je bila komedija »Otroci prihajajo«. Ker je dvorana tudi ob najslabših filmskih limonadah nabita, bi pač človek pričakoval, da bo tudi polpoklicno jeseniško Mestno gledališče privabilo ljudi. Pa je ostala skoro polovica stolov praznih. In vendar — doslej je bila dvorana ob uprizarjanju odrskih del nabita. Zakaj ni več?

Morda bi bilo koristno, če bi odgovor na to vprašanje skušalo najti tudi domače kulturno-prosvetno društvo. Deficit ne privablja nikogar, najmanj pa igralske družine in gledališke ansamble. Ljudje so se privadili na enolično hrano: na film. Spremeniti bo treba jedilnik; če ne gre z lastno režijo, pa z gostovanji. -zk

POČITNIŠKI DOM NA MEŽAKLJI SPET POLNO ZASEDEN

Na Ravnah na Mežaklji ima poleg ostalih tudi Železarna Jesenice dva lepo urejena počitniška domova. Ker teže Jeseničani le za letovanjem na morju, domova zadnja leta nista bila polno zasedena. Železarna ju je odstopila lastniku, t. j. ljubljanski univerzi. Konzorcij, ki domova upravlja, se je odločil nuditi na Mežaklji v predsezoni oddih predšolski mladini. 150 otrok iz Ljubljane se bo v treh izmenah po 3 tedne izmenjalo in zdravstveno okrepilo. Od 11. maja je na Mežaklji prva skupina otrok, ki se odlično počutijo. U.

VINJEN MOTORIST DO SMRTI POVOZIL PEŠCA

Dne 29. maja ob 21.15 uri se je dogodila hujša prometna nezgoda na cesti I. reda med Dovjem in Jesenicami. Motorist Janko Jelovčan z Zg. Plavža je vinjen vozil z Jesenic proti Dovjemu in podrl v obcestni jarek pešca Konrada Mlakarja, ki se je vračal domov po skrajni desni strani ceste. Pokojni Mlakar je bil oče petih otrok, po poklicu cestar iz Dovjega. Bil je na mestu mrtev, motorist pa tudi hudo poškodovan. Šoferskega izpita Janko Jelovčan ni imel.

naša kronika

OBČINSKI SINDIKALNI SVET PRIREJA SEMINAR O DELAVSKEM SAMOUPRAVLJANJU

V petek, 31. maja, se bo na Jezerskem začel tridnevni seminar o delavskem samoupravljanju. Na seminarju, ki ga prireja Občinski sindikalni svet Kranj, bodo obravnavali gospodarsko problematiko in metode dela DS, odnose med komuno in organi samoupravljanja, pravni položaj organov delavskega samoupravljanja, notranje politični in mednarodni pomen samoupravljanja ter razvoj delavskega gibanja v svetu.

O KADRIH V GOSTINSTVU SO RAZPRAVLJALI

Bled, 29. maja.

Na Bledu je bila danes seja odbora za strokovno šolstvo Okrajne gostinske zbornice. Z ozirom na pomanjkanje gostinskega kadra so razpravljali o številu in vsebini gostinskih tečajev, ki jih bodo letos organizirali. Govorili so tudi o kandidatih, ki naj bi letos začeli obiskovati prvi letnik hotelske šole v Ljubljani. I. A.

TAKEGA USPEHA ŠE NISO DOŽIVELI

Prejšnji teden je bil v počastitev Dneva mladosti v Slavonskem Brodu festival »Bratstva in enotnosti«, festival jugoslovanske mladine. Na festivalu je sodelovala mladina iz Slavonskega in Bosanskega Broda, Subotice, Slavonskega in Bosanskega Šamca, Niša, Titograda, Prištine, Kranja in pionirski zbor iz Radgone.

Iz kranjskega okraja je odšlo na festival okoli 200 ljudi. V teh dneh so bile razne fizkulturne in kulturne prireditve. Kranjska mladina je v Slavonskem Brodu doživela enega svojih največjih uspehov in najlepših doživetij. Fizkulturniki so osvojili osem prvih in eno drugo mesto. Zmagali so v nogometu, odbojki, namiznem tenisu, atletiki, streljanju in šahu, košarkarji pa so dosegli drugo mesto. Razen tega so se v Slavonskem Brodu z uspehom predstavili tudi gojenci Glasbene šole iz Kranja, ženski in moški oktet Prešernovega pevskega zbora, zabavni orkester industrijske šole »Iskra«, baletna skupina DPD Svoboda Stražišče in jeseniška folklorna skupina. Iz Slavonskega Broda so se vrnili s prijetnimi spomini in lepimi vtisi na srečanje z jugoslovansko mladino.

MLADINA IZ ŽELEZNIKOV JE PROSLAVLJALA

V Železnikih so bila ves pretekli teden na sporedu športna tekmovanja, pri katerih so sodelovale vse organizacije in društva. Že v nedeljo, dne 19. maja, je bilo v centru Selške doline precej živahno. Mladina je povabila v goste za tekmovanje v šahu, streljanju in nogometu pripadnike JLA iz garnizona v Sorici. Tudi med tednom so bila tekmovanja v raznih športnih disciplinah na posameznih šolah. Najbolj živahen je bil zaključek tedna mladosti v nedeljo, 26. maja, o katerem smo že poročali. R. J.

KLUBI MLADIH PROIZVAJALCEV VZGAJAJO UPRAVLJAVCE

V sredo popoldne so se na Okrajnem komiteju LMS v Kranju sestali zastopniki klubov mladih proizvajalcev z Gorenjske. Menili so se o tem, kako bi izpopolnili in poživili delo klubov ter o republiškem posvetovanju klubov mladih proizvajalcev, ki bo v nedeljo v Ljubljani. Klubi mladih proizvajalcev bolj ali manj še iščejo primerne oblike dela. Seveda jim je glavna in osrednja naloga vzgojiti mlade ljudi v dobre upravljalce. Klubi mladih proizvajalcev na Gorenjskem sicer niso številni, vendar zastopniki menijo, da imajo klubi za sedaj dovolj članov, ker so člani res tisti, ki jih delo v klubih zanima.

TURISTIČNO SODELOVANJE: PLANINE — MORJE

Bled, 29. maja.

Danes je bila na Bledu seja Upravnega odbora Turistične podzveze za Gorenjsko. Na seji, kateri so prisostvovali tudi zastopniki turističnih organizacij in Občinskega ljudskega odbora iz Pirana, je bilo predvsem govora o oživitvi turistične zamisli: planine — morje. Dogovorili so se, naj hoteli in turistični obrati ob morju usmerjajo goste na Gorenjsko, podobno pa naj bi goste z Gorenjske pošiljali tudi na morje. Tako sodelovanje bo brez dvoma lahko rodilo ugodne gospodarske posledice.

Upravni odbor je imenoval med drugim za tajnika Turistične podzveze za Gorenjske Boža Černeta. I. A.

POPRAVEK

Parade v počastitev Dneva mladosti na Jesenicah še ni bilo, kot smo pomotoma objavili v ponedeljkovi številki, temveč je bila zaradi slabega vremena preložena

KAJ SODIMO O...

konfekciji (mnenja proizvajalcev)

V 38. številki »Glasa Gorenjske« od 17. maja so nam povedali svojo sodbo o konfekciji potrošniki. Iz njihovih odgovorov lahko povzamemo, da s konfekcijo še niso preveč zadovoljni, da še ne ustreza njihovim željam in okusu. Predvsem so si želeli več otroške konfekcije.

Verjetno bo naše bralce zanimalo, kaj mislijo o konfekciji proizvajalci sami. Zato smo povprašali še proizvajalce oziroma prodajalce.

Gorenjska oblačilnica, Kranj: »Konfekcija vrhnih oblačil je pri nas šele v razvoju. Za izpopolnitev teh izdelkov nam manjkajo predvsem specialni stroji, kar bi ugodno vplivalo tudi na pocenitev izdelkov. Kljub tem težavam pa se trudimo., da bi zadovoljili potrošnike s čim bolj pestrimi in kvalitetnimi izdelki vseh velikosti. Delno smo že uspeli, kar se vidi iz tega, da se poslužuje naših izdelkov čedalje širši krog potrošnikov.«

»Varteks«, poslovalnica Kranj: »Trudimo se, da konfekcijo vedno bolj izpopolnjujemo. Naše izdelke skušamo čimbolj približati potrošniku, tako z zmernimi cenami kakor tudi s pestro izbiro. Sedanja industrijska konfekcija je namenjena bolj široki potrošnji. Prizadevamo pa si, da bomo v bližnji bodočnosti zadovoljili tudi želje posameznikov.«

»Naprijed«, poslovalnica Jesenice: »Odkar imamo v državi več tovarn za konfekcijo, se je izdelava oblek in plaščev zaradi konkurence precej izboljšala. Konkurenca je dobro vplivala tudi na cene. Potrošniki so z našo firmo zadovoljni. Večje povpraševanje kot ponudba je samo še pri ženskih balonskih plaščih.«

Žal pa nam ni nihče odgovoril, kako je z otroško konfekcijo. Tudi o tem, kaj pripravljajo za letno oziroma jesensko in zimsko sezono, anketiranci niso odgovorili, čeprav so potrošniki želeli, da bi jim konfekcijske trgovine nudile večjo izbiro oblačil. Lj.

Pomemben gospodarski problem:

Kako uspešno usposabljati kader

Pri urejanju skoro vsakega problema v gospodarski organizaciji naletimo na vprašanje kadra. To predstavlja velikokrat osrednji proizvodni problem. Upravičeno lahko trdimo, da o kadrih razmeroma malo stvarnega vemo. Malo namreč zato, ker nimamo analiz in stvarnih podatkov o stanju in potrebah po kadru. Šele v zadnjem času pričenjamo obsežnejše in sistematičnejše proučevati potrebe in stanja kadra. Potrebno pa bo ta prizadevanja vključiti v načrtno, perspektivno delo in izkoristiti predvsem opravljeno analitično oceno delovnih mest, da bi ugotovili potrebe in sestavili program vzgoje kadra. Ugotovljen profil delovnih mest na podlagi opisa teh pa bo za ugotovitev stanja in potreb nujno dopolniti s starostno strukturo kadra. Na podlagi analize starostne strukture na eni strani in profila delovnih mest na drugi, bi šele lahko planirali potrebe po strokovnem usposabljanju kadra. Na taki osnovi bi bilo moč tudi ugotoviti potrebne kapacitete posameznih strokovnih šol in planirati sredstva za razvijanje strokovnega šolstva. Do sedaj pa se je strokovno šolstvo razvijalo stihijsko glede na trenutne akcije za posamezne poklice. Tako tudi nova šolska reforma po mnenju gospodarstvenikov predstavlja ukrep »od zgoraj«. Program strokovnega šolstva mora biti grajen na preje navedenih osnovah ugotovljenega stanja in potreb v gospodarstvu. Strokovno šolstvo ne more biti namreč samemu sebi namen. Služiti mora potrebam gospodarstva. Te ugotovitve nam narekujejo tudi aktivnejšo vključitev gospodarskih organizacij v razpravo o tej reformi, ker je od reforme odvisno, kakšni bodo bodoči strokovni kadri. Pri obravnavanju sistema kot tudi metod strokovnega usposabljanja moramo iskati takih rešitev, ki bi bile najbolj ustrezne glede na človeka, zmanjšanje stroškov izobraževanja ter povečanje izobrazbe in s tem storilnosti.

Pod nalogami strokovnega usposabljanja kadra pa ne smemo razumeti le vzgojo kvalificiranih in visokokvalificiranih kadrov. V industrijski proizvodnji je prav tako važna izobrazba za vsako delovno mesto. Gre namreč za stalen sistem in metodo priučevanja in izobrazbe polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev v gospodarskih organizacijah. Izobrazba mora biti torej stalno prizadevanje, ki pa mora potekati po določenem načrtu. Potrebna je vsakomur, vendar mora biti prilagojena nivoju ljudi, delokrogu določenega delovnega mesta oziroma dela in mora biti v skladu z gospodarsko politiko izobraževanja kadra pri nas. Te ugotovitve nam narekujejo, da v vsaki gospodarski organizaciji uvedemo določen sistem izobraževanja. Le-temu se do sedaj ni posvečalo prav nobene pozornosti. Razvijajoča se industrijska proizvodnja zahteva vedno bolj industrijsko specializiranega in priučenega, ne pa obrtniško kvalificiranega delavca.

Za sistematično priučevanje na delovnih mestih bo potrebno v podjetjih glede na specifične pogoje in potrebe vsakega podjetja posebej uvesti stalno in organizirano obliko priučevanja oziroma strokovnega usposabljanja. S temi nalogami bi se ustvarjali tako imenovani centri za izobrazbo v podjetjih. Pri urejanju takega centra pa so možne razne organizacijske oblike. Sistem priučevanja in izobrazbe je v podjetjih lahko centraliziran. Pri takem sistemu so v centru zbrani vsi stroji, ki so potrebni v proizvodnem procesu. Vsak nov delavec se tako v centru v najkrajšem času priuči svojemu delu. Tak center nudi potrebno dopolnilno vzgojo tudi vsem ostalim, ki že delajo v proizvodnem procesu, pa jim je dopolnitev potrebna, ali pa, kadar se menja proizvod oziroma proces proizvodnje. V takem centru priučujejo delavce izkušeni mojstri ob uporabi sodobnih metod poučevanja. Praktične izkušnje podjetja v kranjskem okraju, v katerem že 6 mesecev obstoja centraliziran center za izobrazbo kadra, nam kažejo, da je na tak način moč temeljito v veliko krajšem času kot preje priučiti novo sprejete delavce na delo, ali že zaposlene dopolnilno izobraziti. Centraliziran sistem bo verjetno moč vpeljati predvsem v manjših in srednjih podjetjih in tam, kjer spričo tekočega traku v proizvodnji ni mogoče priučevati na delovnih mestih. V večjih podjetjih pa se bo morda bolje obnesel decentraliziran sistem priučevanja in izobrazbe delavcev. V takem sistemu vodi to področje dela strokovnjak preko mojstrov-asistentov. Priučevanje in izobrazba poteka pri tem sistemu na delovnih mestih v teku proizvodnje. Kot rečeno, so za priučevanje v obratih oziroma oddelkih zadolženi tako imenovani mojstri-asistenti, ki so hkrati kandidati za mesto mojstra in tega po potrebi lahko zamenjajo. Seveda pa morajo biti mojstri-asistenti vešči vseh najsodobnejših metod priučevanja. V eni izmed večjih gospodarskih organizacij kranjskega okraja so že pričeli priprave za uvedbo decentraliziranega centra za izobrazbo.

Organizacijsko bi bili ti centri verjetno vključeni v kadrovske oddelke. Vsekakor pa bo potrebno prilagoditi organizacijske oblike centrov za izobrazbo v vsakem podjetju glede na specifične prilike in pogoje.

Centre za izobrazbo kadrov v podjetjih bo treba smotrno povezati z občinskimi referati za delo kot tudi z oddelkom za kadre in strokovno usposabljanje pri Tajništvu za delo OLO Kranj.

C. B.

KAMEN SPOTIKE

NEVAREN ROB

Onstran visečega mostu čez Kokro v Kranju je majhna travnata planota, kjer so pred leti stale barake. Takrat, ko so bile tam še barake, je bila tudi ograja, ki je onemogočala dostop do roba Kokrine soteske. Potem pa so barake podrli in ograjo raznosili.

Prav te dni se je vrnila iz bolnišnice deklica, ki je pred dvema letoma padla preko tistega robu — posledice bo morebiti čutila vse življenje. Nek starejši deček se je pri enakem padcu pred leti ubil. Pred nekaj dnevi pa je spet padel preko istega robu deček na

zgornji sliki. Čeprav je padel več metrov globoko, se mu na srečo ni nič zgodilo.

Res, da je kanjon Kokre dolg in ni mogoče postaviti ograj ob vsej njegovi dolžini. Ampak, ali ne bi bilo mogoče postaviti na tem nevarnem mestu, zaznamovanem s tolikšnimi težkimi nesrečami, vsaj primernega opozorila? Rob je namreč zakrit z zelenjem (slika spodaj) in ga človek le težko opazi, otrok, razgret v igri, pa še teže.

ObLO Radovljica je razpravljal o družbenem planu in proračunu

Lepše perspektive

ZA OBRT, TRGOVINO IN GOSTINSTVO

V torek, 28. t. m. je bila na dnevnem redu seje Občinskega ljudskega odbora Radovljica razprava o predlogu družbenega plana in proračuna občine za tekoče leto.

Letošnje smernice predvidevajo krepitev in razširitev socialističnega sektorja obrti, medtem ko naj bi na zasebnem področju pomagali razvijati predvsem uslužnostno obrt. Vsa obrtna podjetja nameravajo letos pavšalno obdavčiti, da bi imela več možnosti za povečanje zmogljivosti in modernizacijo obratov.

Letos bo dobila več sredstev tudi trgovina, zlasti za sodobnejšo ureditev lokalov. Trgovinske poslovalnice v radovljiški občini lani niso posvečale dovolj pažnje estetskemu izgledu prodajaln. Težave so predvsem v tem, ker je večina lokalov zasebna last.

Predlog družbenega plana predvideva nadalje okrepitev turističnih društev in zagotovitev kreditov za razširjenje gostinske dejavnosti, za ureditev higienskih in sanitarnih naprav in podobno. Nerentabilna gostišča bo treba ukiniti.

Odborniki iz kmečkih predelov so se oglašali s številnimi pripombami, ko je prišla na vrsto občinska doklada od kmetijstva. Ta se v radovljiški občini letos ni povečala in znaša za hribovske predele 9%, za nižinske kraje pa 11%. Dva odbornika sta predlagala znižanje zaradi majske pozebe, vendar so jim ostali tovariši pojasnili, da bi se ta doklada sicer povečala na 12% za nižinske predele, če bi bila letina ugodnejša. Razen tega pa bo posebna komisija ocenjevala škodo pri vsakem posestniku posebej. Za predele kot so n. pr. Brezje, doklada 11% prav gotovo ni previsoka, saj ima ta kraj možnost ustvariti večje dohodke z boljšo organizacijo odkupa mleka in ostalih pridelkov, če se bo kmetijska zadruga prizadevno lotila teh nalog.

Predlog družbenega plana bodo 3. in 4. junija obravnavali tudi zbori volivcev. Odborniki bodo prejeli vse potrebne podatke o družbenem planu šele nekaj dni po seji, zato razprava ni mogla biti tako učinkovita in stvarna, kot bi bila lahko, če bi vsi udeleženci prišli na sejo pripravljeni. Družbeni plan bodo sprejeli predvidoma 7. junija.

-ey-

MAR JE TO PRAVILNO?

Tovariš M. J. je kot delegat na okrajni konferenci zastopnikov delavskih gostinskih podjetij kritiziral to, da je Potovalna agencija Triglav Bled ob priliki občnega zbora Trgovinske zbornice LRS, ki je bil od 9. do 12. maja t. l. na Bledu, nakazala nekaterim gostom prenočišča pri privatnikih, dasiravno gostinska podjetja socialističnega sektorja niso bila zasedena.

Potovalna agencija je na to kritiko reagirala z dopisom, ki smo ga fotografirali. Glasi se takole:

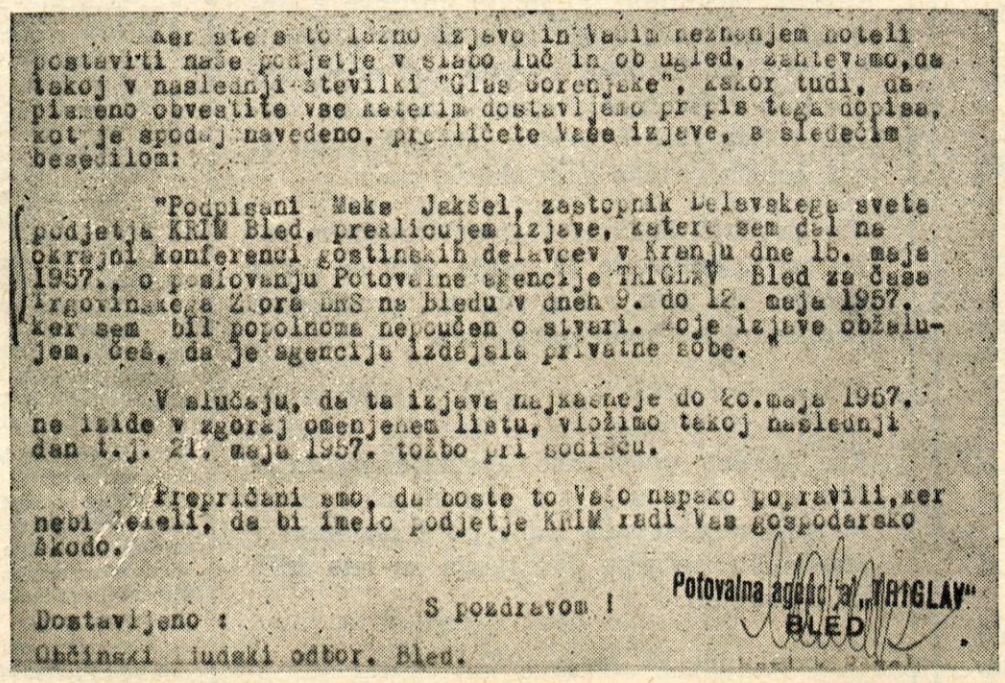

Ker ste s to lažno izjavo in Vašim neznanjem hoteli postaviti naše podjetje v slabo luč in ob ugled, zahtevamo, da takoj v naslednji številki "Glas Gorenjske", zato tudi, da pismeno obvestite vse katerim dostavljamo prepis tega dopisa, kot je spodaj navedeno, preklicete Vaše izjave, s sledečim besedilom:

"Podpisani Neko Jakšel, zastopnik Delavskega sveta podjetja KRIM Bled, preklicujem izjave, katere sem dal na okrajni konferenci gostinskih delavcev v Kranju dne 15. maja 1957., o poslovanju Potovalne agencije TRIGLAV Bled za časa Trgovinskega Zbora LRS na Bledu v dneh 9. do 12. maja 1957. ker sem bil popolnoma nepoučen o stvari. Moje izjave obžalujem, češ, da je agencija izdajala privatne sobe."

V slučaju, da ta izjava najkasneje do 30. maja 1957. ne izide v zgoraj omenjenem listu, vložimo takoj naslednji dan t.j. 31. maja 1957. tožbo pri sodišču.

Prepričani smo, da boste to Vašo napako popravili, ker nebi želeli, da bi imelo podjetje KRIM radi Vas gospodarsko škodo.

Potovalna agencija „TRIGLAV" BLED

Dostavljeno: S pozdravom!

Občinski ljudski odbor, Bled.

Po naših dosedanjih informacijah pa je bilo res nakazanih nekaj sob pri privatnikih. Poglavitno, kar nas pri vsej tej zadevi zanima, pa je način, s katerim je Potovalna agencija Triglave Bled reagirala na dobronamerno kritiko na omenjeni konferenci. Njen dopis vsebuje celo namig, da bi v primeru, če delegat ne prekliče svoje izjave, to utegnilo gospodarsko škoditi podjetju, kjer je le-ta zaposlen. Ali je v tem namigu mišljeno to, da Potovalna agencija potem ne bi več pošiljala gostov temu podjetju? V ostalem pa prepuščamo bralcem, da sami presodijo, če ni tako ravnanje skregano z našimi demokratičnimi načeli in socialistično moralo.

GLAS GORENJSKE

PREDSEDNIK TITO POGNAL V OBRATOVANJE PRVI AGREGAT VRUTOŠKE HIDROCENTRALE

V ponedeljek, 27. maja, je predsednik republike tov. Tito pognal v obratovanje prvi agregat vrutoške hidrocentrale, ki je največja v hidrosistemu Mavrovo. Tako bo mlada makedonska industrija začela dobivati elektriko iz svojih virov. Predsednik republike Tito je ob tej priliki govoril o nekaterih notranje in zunanje političnih problemih.

V SLOVENIJI JE 70% KMETIJSKIH GOSPODARSTEV V ZADRUGAH

Dne 27. maja je bil v Ljubljani občni zbor Glavne zadružne zveze LRS, ki se ga je udeležil tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. V poročilu na tem občnem zboru je bilo omenjeno, da je bilo lani v Sloveniji 195 kmetijskih zadrug s 123.500 včlanjenimi gospodarstvi, kar je kakih 70% vseh kmetijskih gospodarstev v Sloveniji. Zadruge razpolagajo s 7239 milijoni din lastnih sredstev.

KAM S KRANJSKO AVTOBUSNO POSTAJO?

Novo stavbo Okrajnega ljudskega odbora v Kranju dokončujejo.

Še nekaj tednov in Kranj bo dobil novo moderno poslopje.

Širijo se najrazličnejše govorice, da bodo takoj, ko bo poslopje dograjeno, avtobusno postajo podrli. Tako bi Kranj ostal brez avtobusne postaje, čeprav niti za sedanjo ne moremo reči, da dela Kranju ugled. Tudi prostor za avtobuse je tu zelo neprikladen, saj je izhod pred postajo pri izhodu proti Gorenjski tako ozek, da rob pločnika reže gume avtobusom. Ker se bo avtobusni promet še razvil, Kranj vsekakor ne more ostati brez tega prometnega vozlišča. Po dosedanjih načrtih bodo pričeli graditi novo avtobusno postajo prihodnjo spomlad, takoj ko bo potrjen zazidalni načrt mesta Kranja.

Do tedaj pa res ne bi kazalo, da bi sedanjo postajo podrli.

Lj.

KRAJEVNI ODBORI V OBČINI KRANJ BODO LETOS UPRAVLJALI Z VEČ SREDSTVI KOT LANI

Občinski ljudski odbor Kranj je lani dodelil svojim 22 krajevnim odborom okrog 3,600.000 din. Ta sredstva so nekateri krajevni odbori uporabili z velikim haskom, ker so pridobili volivce za to, da so s prostovoljnim delom in prispevanim materialom povečali vrednost opravljenih komunalnih del še za kakih 7,5 milijona dinarjev.

Letos pa namerava prepustiti občina krajevnim odborom še več sredstev. Krajevni odbori bodo razpolagali s 6,730.000 din, razen tega pa bo nosila stroške za krajevne cestarje neposredno občina. Tako bodo imeli krajevni odbori okrog 100 odstotkov več sredstev kot lani in bodo ob sodelovanju prebivalstva lahko še mnogo več storili za ureditev svojih krajev kot so mogli doslej.

KRANJ UREJA MESTNI PROMET

Kranj se iz dneva v dan bolj širi. Njegovo središče je že popolnoma zazidano, zato se širi predvsem okolica. Razdalja med centrom in okolico je dokaj velika in ljudje zamudijo precej časa, če gredo peš iz enega konca v drugi.

Avtopromet Kranj je sklenil, da bo uvedel v Kranju mestni promet. Avtobusi tega podjetja bodo predvidoma vozili vsako uro iz Stražišča, Primskovega in izpred železniške postaje do Majstrovega trga (pred »Delikateso«). Dopoldne se bodo te ugodnosti predvsem lahko posluževale gospodinje, ki hodijo na trg in v trgovino. Od ene do druge postaje se bo tako vsakdo lahko prepeljal za 10 din. Torej se tudi Kranju obeta »tramvajski« promet.

Lj.

V TRŽIČU SO PODRAŽILI VODARINO

Svet za gospodarstvo ObLO Tržič je na zadnji seji sklenil predlagati ljudskemu odboru podražitev vodarine na področju tržiške občine. — Zakaj?

Vodarina v Tržiču je bila doslej najnižja v Sloveniji. V Kranju, Ljubljani, Celju, Mariboru itd. stane 1 kub. meter vode 80 dinarjev za industrijo ter 50 dinarjev za obrt in gostinstvo. Tudi vodarina za zasebna gospodinjstva in kmetijstvo je neprimerno višja drugje kot v Tržiču. Sredstva, ki jih dobi ObLO od vodarine, pa ne omogočajo niti vzdrževanja sedanjih vodovodov, še manj pa gradnje novih. Zato je Svet za gospodarstvo sklenil predlagati povišanje vodarine za industrijo in obrt oziroma gostinstvo, medtem ko se vodarina zasebnim gospodinjstvom ne bo povišala.

J. V.

Zapisek na rob

ZAKAJ NE DELAJO TAKO KOT OSTALE ŠOLE

Ko smo se v petek, 24. maja vračali z izleta pred Dnevom mladosti, sem srečal tudi gojence Industrijske čevljarske šole »Planika« Kranj. Povedali so mi, da tisti dan niso imeli obveznega športnega dne, temveč so s »polno paro« delali do 14. ure, nato pa so imeli proslavo. Ob zaključku je bila podelitev mladinskih izkaznic dosedanjim in na novo sprejetim članom LMS. Začudilo me je, da se med predavatelji ni našel nihče, ki bi sestavil vsaj kratek nagovor ob pnazniku Dneva mladosti.

F. L.

gorenjski obveščevalec

SPOROČILO NAROČNIKOM

Te dni se bodo pri naročnikih, ki še niso poravnali naročnine, oglasili pismonoše. Prosimo vse, ki iz kakršnihkoli razlogov naročnine še niso plačali, da to storijo ob tej priliki in s tem omogočijo redno izhajanje našega gorenjskega glasila. Naročnino pa seveda lahko plačujejo naročniki v letnem, polletnem, četrtletnem ali mesečnem obroku.

Uredništvo in uprava

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218; naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: preklic 20 din, izgubljeno 10 din, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20% popusta.

TELEF. ŠTEV. NAROČNIŠKO OGLASNEGA ODDELKA JE: KRANJ 190.

Prodam dobro ohranjen **zapravljivček.** Poizve se: Suhadolnik Franc, Sedlar, Drulovka št. 50.

Prodam krojaški šivalni stroj »Singer«. — Stroj Franc »Uniforma«, Kranj.

Prodam 3 gozdne parcele: 1 v Bodolski grapi, 1 na Mučilniku in 1 v oz. na Kobili. — Kralj Julija, Cankarjev trg 9, Škofja Loka.

Prodam prosto stoječ **zidan štedilnik** s ploščicami, kotličkom in eno pečico. — Golob Saša, Kranj, Gregorčičeva 21.

Na Dolenjskem **prodam žago - venecianko,** ki lahko obratuje skozi celo leto. Naslov v oglasnem oddelku.

Kupim v Kranju **enosobno stanovanje** ali dam zanj večje posojilo. Ponudbe oddati v ogl. oddelek pod »Samska«.

Naredim pohištvo v zamenjavo za stavbni les. Razliko doplačam.

Obrtno nabav. prodaj zadruga v Kranju **sprejme trgovsko pomočnico** za trgovino s čevlji. — Nastop lahko takoj. Ponudbe pošljite na gornji naslov.

Takoj **sprejmemo** v službo **starejšo žensko** za čuvanje 3 mesece starega otroka. Plača po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku.

Preklicujem besede, ki sem jih govoril o Gabrič Justini dne 28. II. 1957 v gostilni Marinšek, Naklo. — Martinjak Jože.

Sprejmem vajence v uk. — »Avtokleparstvo«, Visoko 72, Šenčur.

TRGOVSKO PODJETJE Z USNJEM „RUNO" TRŽIČ

SPREJME POSLOVODJO

za svojo prodajalno usnja in vseh potrebščin na Jesenicah

Nastop službe takoj.

Pogoji: Trgovski pomočnik, po možnosti usnjarske stroke ali osebe izučene usnjarske ali čevljarske stroke z komercialno prakso 5 let. Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje poslati na upravo trgovskega podjetja z usnjem „Runo", Tržič.

„ELEKTRO-KRANJ", KRANJ

PRODA OSEBNI AVTOMOBIL

znamke Fiat 1100. Avtomobil je v voznem stanju. Ogled je možen pri Slovenija-avto, Ljubljana.

TRŽIŠKA TOVARNA KOS IN SRPOV TRŽIČ

PRODA

Na podlagi čl. 49 in 50 Uredbe o gospodarjenju z osnovnimi sredstvi sledeča osnovna sredstva:

1. **OSEBNI AVTO „STEYR 200"** (moč motorja 32 KM), štirisedežni. Vozilo je v dobrem voznem stanju.
2. **REZKALNI STROJ, HORIZONTALNI,** stare konstrukcije, velikost mize 700 × × 200 mm. Pomik mize avtomatičen.
3. **HLADILNIK** (frižider) 5000 Col. na uro, št. 1399554,
4. **SKOBELNI STROJ ZA LES,** miza v izmeri 1400 × 400 mm, višina dviga 170 mm z napravo za rezkanje in krožno žago. Stroj je v nerabnem in defektnem stanju. Lahko pa se popravi,
5. **STISKALNICO ROČNICO** (kolenčasta) 12 ton pritiska, delovni hod 20 mm, stroj v delovnem stanju,
6. **ELEKTROMOTOR** znamke „Donad" 8 KM 220 V s 1400 obrati/m.

Navedena osnovna sredstva so na vpogled vsak dan od 6. do 14. ure od 1. 6. 1957 do 30. 6. 1957. V kolikor se v tem času ne prijavijo interesenti socialističnega sektorja, se bodo po preteku tega roka dala v prodajo privatnemu sektorju.

Podjetje je pripravljeno odstopiti navedena osnovna sredstva tudi proti morebitni zamenjavi.

KINO

KINO »STORŽIČ« KRANJ

31. maja in 1. junija, angl. barv. vistavision film »PLAVOLASA ZAPELJIVKA«, ob 17.30. in 20. uri.

2. junija, ob 9.30. in 14. uri, amer. barvna ris. »PUSTOLOVŠČINE PAJA IN PLUTONA«, ob 16., 18. in 20. uri, angl. barv. vistavision film »PLAVOLASA ZAPELJIVKA« — zadnjikrat.

LETNI KINO »PARTIZAN« KRANJ

31. maja in 1. junija, franc. film »OČKA, MAMICA, SLUŽKINJA IN JAZ«, ob 20.30. uri.

2. junija, amer. barvni film »MOGAMBO«, ob 20.30. uri.

KINO RADOVLJICA

Od 13. maja do 2. junija, franc. španski barvni film »PUSTOLOVŠČINE SEVILJSKEGA BRIVCA«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

KINO BLED

31. maja in 1. junija, angl. barv. pustolovski film »ZVEZDA INDIJE«.

2. junija, amer. pustolovski film »TARZANOVA JEZA«.

GLEDALIŠČE

»PREŠERNOVO GLEDALIŠČE« KRANJ

V petek 31. maja ob 20. uri — izven, Jan de Hartog: »ZAKONSKA POSTELJA«.

V soboto 1. junija ob 20. uri GOSTOVANJE V PREDDVORU, Jan de Hartog: »ZAKONSKA POSTELJA«.

V nedeljo 2. junija ob 16. uri — izven in za podeželje, Aleks Leščan: »SLEPI POTNIK« in ob 20. uri — izven in za podeželje, Jan de Hartog: »ZAKONSKA POSTELJA«.

Razpis

O VLAGANJU PROŠENJ IN PRIJAV ZA SEČNA DOVOLJENJA ZA LETO 1958

Okrajni ljudski odbor Kranj,

Uprava za gozdarstvo

RAZGLAŠA

da je določen redni rok za vlaganje prošenj in prijav za sečna dovoljenja za leto 1958 v času

OD 1. JUNIJA DO 15. JULIJA 1957

Po 7. in 17. členu Uredbe o sečnjah gozdnega drevja (Ur. list LRS, št. 30/54 in 6/56) se vlagajo prošnje za sečna dovoljenja **na gozdnih in negozdnih tleh** pri pristojnih gozdnih revirjih ter morajo prošnje obsegati zlasti:

1. podatke o prosilcu (priimek, ime in bivališče),

2. zemljiškoknjižne podatke (parc. št., katastrsko občino in površino gozda) ter domačo označbo kraja, kjer se namerava sekati,

4. namen sečnje (domača poraba in prodaja).

Opozarjamo, da sme prošnjo vložiti le zemljiškoknjižni lastnik gozda.

Gozdni posestniki, ki imajo gozdove v občinah Železniki, Tržič in v bivših občinah Besnica in Zminec, vlagajo na pristojnih gozdnih revirjih le pismene prijave za sečnjo v letu 1958 v okviru letnih količin, ki jih določa gozdno gospodarski načrt.

Vse prošnje, ki bodo vložene v rednem roku od 1. junija do 15. julija 1957 so takse proste. Po tem roku vložene prošnje se praviloma ne bodo upoštevale.

Tiskovine („prošnje za posek") lahko gozdni posestniki nabavijo na gozdnih revirjih. **Vse gozdne posestnike opozarjamo, da v tem času poravnajo vse zaostale obveznosti do gozdnega sklada. Kdor bo s plačilom v zaostanku, sečnega dovoljenja za leto 1958 ne bo prejel.**

Kranj, dne 23. maja 1957.

Šef uprave

Puhar Franc, l. r.

OPOZORILO

Obveščamo, da bo drugo obvezno cepljenje dojenčkov in predšolskih otrok občine Kranj proti kozam, davici in tetanusu po že objavljenem naslednjem razporedu:

V otroškem dispanzerju v Kranju, Poljska pot
4. 6. 1957 od 8. do 11. ure — teren center, Rupa.
4. 6. 1957 od 14. do 16. ure — Klanc, Struževo, Zlato polje.
5. 6. 1957 od 8. do 13. ure — Primskovo, Huje, Planina, Čirčiče, Gorenja Sava, Gorenje.
11. 6. 1957 od 8. do 10. ure — zamudniki vseh terenov.

V otroškem dispanzerju Stražišče
6. 6. 1957 od 9. do 12. ure — Kalvarija, Šmarjetna gora, Labore, Orehek, Drulovka, Zg. Bitnje in Stražišče.

V osnovni šoli Jezersko
4. 6. 1957 ob 14. uri — Zg. Jezersko, Sp. Jezersko.

V ambulantni postaji Fužine
4. 6. 1957 ob 15. uri — Zg. Kokra (del)

V ambulanti Kokra Kamnolom
4. 6. 1957 ob 16. uri — Sp. Kokra, Zg. Kokra (del)

V osnovni šoli Šenčur
4. 6. 1957 ob 9. uri — Šenčur, Srednja vas.

V osnovni šoli Voklo
4. 6. 1957 ob 11. uri — Voklo, Voglje, Prebačevo, Hrastje.

V osnovni šoli Trboje
4. 6. 1957 ob 12. uri — Trboje, Žerjavka.

V ambulanti Preddvor
5. 6. 1957 ob 15. uri — Preddvor, Tupaliče, Bela, Bašelj, Hrib, Nova vas, Moše, Potoče, Breg.

V otroškem vrtcu Golnik
6. 6. 1957 ob 15. uri — Golnik, Novake.

V osnovni šoli Goriče
6. 6. 1957 ob 16. uri — Goriče, Zalog, Srednja vas, Letence, Kamnjek.

V osnovni šoli Trstenik
6. 6. 1957 ob 16. uri — Trstenik, Tenetiše, Pangeršica, Babni vrt, Povlje, Čadovlje, Žablje.

V Zadružnem domu Visoko
7. 6. 1957 ob 9. uri — Visoko, Milje, Luže.

V osnovni šoli Predoslje
7. 6. 1957 ob 10. uri — Predoslje, Suha, Orehovlje, Britof, Brdo.

V Zadružnem domu Kokrica
7. 6. 1957 ob 12. uri — Kokrica, Mlaka, Tatinec, Bobovk, Srakovlje, Ilovka.

V osnovni šoli Podbrezje
7. 6. 1957 ob 14. uri — Podbrezje, Bistrica, Gobovci.

V osnovni šoli Duplje
7. 6. 1957 ob 15. uri — Zg. Duplje, Sp. Duplje, Žeje, Zadraga.

V osnovni šoli Naklo
7. 6. 1957 ob 17. uri — Naklo, Malo Naklo, Cegelnica, Okroglo, Strahinj, Polica, Pivka.

V osnovni šoli Podblica
7. 6. 1957 ob 15. uri — Podblica, Jamnik, Nemilje, Njivica.

V osnovni šoli Besnica
7. 6. 1957 ob 16. uri — Zg. Besnica, Sp. Besnica, Rakovica.

V osnovni šoli Mavčiče
10. 6. 1957 ob 15. uri — Mavčiče, Podreča, Praše, Jama, Meja.

V gostilni na Bregu
10. 6. 1957 ob 16. uri — Breg.

V osnovni šoli Olševek
10. 6. 1957 ob 14. uri — Olševek, Hotemaže.

V osnovni šoli Pševo
11. 6. 1957 ob15. uri — Pševo, Javornik, Čepulje, Zabukovje.

V osnovni šoli Žabnica
12. 6. 1957 ob 15. uri — Žabnica, Sr. Bitnje, Sp. Bitnje, Šutna, Sv. Duh, Pevno, Crngrob, Forme, Križna gora, Planica.

STARŠI, KI NE BODO PRIPELJALI SVOJIH OTROK K DRUGEMU CEPLJENJU, SO KAZENSKO ODGOVORNI!

ZDRAVSTVENI DOM KRANJ

RAZPIS ŠTIPENDIJ

Na osnovi Temeljnega zakona o štipendijah (Ur. l. FLRJ št. 32/55), odloka o višini štipendij (Ur. l. FLRJ 33/35) in pravil sklada za štipendije OLO Kranj (Ur. Vestnik št. 2/56)

razpisujemo tele štipendije

4 za prirodosl.-matematično-filozofsko fakulteto (prvenstveno za študij matematike in angleščine)
4 za pravno-ekonomsko fakulteto (2 za pravni, 2 za ekonomski oddelek)
1 za tehniško fakulteto, odsek za geodezijo
2 za akademijo za igralsko umetnost (samo za moške)
3 za višjo pedagoško šolo in to:
2 za študij defektologije
1 za študij na oddelku za predvojaško vzgojo
2 za višjo gospodinjsko šolo
4 za višjo šolo za telesno vzgojo
2 za višjo šolo za medicinske sestre
1 za višjo šolo za rentgenske pomočnike
3 za višjo šolo za socialne delavce
2 za šolo za knjižničarje
8 za učiteljišče
2 za srednjo vzgojiteljsko šolo
2 za srednjo glasbeno šolo — pedagoški odsek
4 za gradbeno srednjo šolo — geometrski odsek (za katastrske geometre)
2 za šolo za otroške negovalke
4 za administrativno šolo
10 za ostale visoke in srednje šole, vendar le za nadarjene študente, ki nimajo sredstev za šolanje.

Štipendije bomo podelili v predpisani višini: do 5000 din dijakom srednjih šol in 5000 do 6000 din študentom visokih šol. Štipendija se zniža za otroški dodatek, ki ga štipendist prejema ali bi ga prejemal, če ne bi imel davčnega predpisa. Enako se znižajo štipendije onim štipendistom, katerih starši niso v delovnem razmerju, a imajo davčni predpis. Učitelji lahko dobe štipendijo za nadaljnji študij na VPŠ ali VGŠ le, če so opravili strokovni izpit.

Prosilci naj do 30. 6. 1957 predložé kolekovano prošnjo (180 din, priloge 25 din), v kateri navedejo podroben življenjepis, točen opis dosedanjega šolanja in podatke o številu in zaposlitvi družinskih članov. Prošnji priložé zadnje šolsko spričevalo (slušatelji univerze potrdilo o zadnjem vpisu in potrdilo o opravljenih izpitih), potrdilo o premoženjskem stanju prosilca in njegovih staršev, potrdilo o prejemanju otroškega dodatka in mnenje mladinske ali druge množične organizacije o prosilcu.

Prošenj brez naštetih podatkov in prilog ne bomo obravnavali.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KRANJ
KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE

KONEC SEZONE v PG

Ob deseti premieri v PG — Jan de Hartog: „ZAKONSKA POSTELJA“

V zunanje življenjske podobe, ki so nam mogoče sem in tja celo preveč tuje, je vklenjena v Hartogovem delu vedno aktualna in živa vsebina — odnos med možem in ženo v zakonu. Kolikokrat je bila ta žena že obdelana in kolikokrat še bo! Pri naši drami moramo pač abstrahirati malomeščansko tipičnost življenja in si osvojiti osnovno idejnost, ki je nosilec zanimivih in pomembnih ugotovitev. V tej svoji idejnosti se delo vzpenja do svojevrstne simboličnosti, ki vsebuje pretresljivo in tehtno življenjsko spoznanje. In prav ta idejna simboličnost (»knjige«, ki popisujejo njuno ljubezen in življenje; »rožica« s torte) vtisne Hartogovi dramatski kroniki »Zakonska postelja« pečat globine, ki pusti v človeku usedlino. Zunanji okvir je obdan mestoma s komično zabavnostjo (z nekaterimi precej preračunanimi efekti), ki naj vse skupaj poživlja in ustvari videz lahkotnosti. Tako se spajata, ne preveč organsko, dva različna tona — smešnost in svojevrstna presunljivost, ki povzroča nekam težko ozračje. Če bi nas »Zakonska postelja« zanimala samo zaradi neke malomeščanske zakonske tipičnosti, potem nam ne bi imela mnogo povedati. In mislim, da avtorju pri pisanju to tudi ni bilo poglavitno, temveč le sredstvo. Skratka, v zunanji življenjski realističnosti moramo odkriti notranje simbolično bistvo, na katerem sloni naše dramsko delo. Če gledamo »Zakonsko posteljo« s te strani, potem nam izgleda mnogo pomembnejše delo kot sicer. — Hartogova drama je dramaturško včasih kar preveč prozorna in šablonska. Celota ni kompaktna in dramatsko ne vedno napeta. Delo je razbito v enote, ki morajo posamezno učinkovati (nekatere so ohlapne). Veže seveda vse skupaj enotna idejnost (notranja povezava) in zamisel kronike — pokazati nekatere faze (zunanji okvir) zakonskega življenja od poroke do smrti zakoncev. Drama žal trpi na premajhni izkristaliziranosti, ki jo pa sleherna umetnina nujno zahteva. V avtorju je bila pač prešibka umetniška moč, da bi ustvaril dramatsko delo, ki bi umetniško vsestransko zadovoljevalo.

Režija **Miloša Mikelna** je napravila vtis precejšnje dognanosti in izdelanosti. To velja zlasti za posamezne prizore (in detajle v njih) in morda manj za celotno uprizoritev. Drama je tehnično precej zahtevna in zato je potrebna dobršna mera iznajdljivosti, da uprizoritev ostane brez vidnejših razpok in zastojev. V tem naša režija ni dovolj popolna, ker je nekoliko zanemarjen tempo uprizoritve. Pač pa je notranja dinamika slik trdno izpeljana, tako da se lahko notranja napetost dovolj močno sprošča, Poglavitni poudarek v posamezni sliki vedno izzveni polno, kajti predhodna gradacija ga sijajno pripravlja, višek pa zopet ob upadanju odmeva. To nedvomno razodeva režiserjev posluh. Režiser je gradil z veliko skrbnostjo, a vseeno je opazna majhna labilnost ob iskanju pravilnega odnosa med komično učinkovitostjo in dramsko težino. Zato tudi nekaj disonanc, ki jih povzroča premočna poantiranost prvega na račun drugega. Izredno posrečeno izbrana glasba pomaga v uprizoritvi, da se sproščajo emocije, pri čemer ne gre za osladnost, ampak za pristnost. Na vsej uprizoritvi se poznajo sledovi režiserjevega oblikovalnega zanosa, ki ga uglašata mladostnost in svežina. Nikoli ni opazna ekstremnost, ki bi sprevrgla vse v eksperiment, ampak nasprotno — umirjenost, ki hoče zanesljivo reševati problem. Nevsiljiva scena **S. Kumpa** s temnejšimi in z mirnimi barvami je izražala poglavitno uglašenost dela, ki se najmočnejše izraža ob koncu. Za scene S. Kumpa sploh velja, in tako tudi za našo, da niso nikoli preobložene, kičaste in zahtevne, marveč da s čistostjo, neizumetničenostjo ter z zelo rahlo nakazanim realizmom izzovejo popolno predstavnost.

Solidnost, ki karakterizira režiserja, je značilna tudi za oba igralca H. Skebetovo (Ona) in J. Pristova (On). — **H. Skebetova** je interpretirala svojo vlogo lahkotno in s hotenjem dati čustveno vplivno in izrazno kar se da dovršeno igro. Čeprav ni mogla vzdržati na istem nivoju vso predstavo (to velja tudi za njenega soigralca), pa so posamezni deli (druga slika, četrta in zadnja) ustvarili videz zelo skrbnega in doživljajsko raznolikega oblikovanja. Doživljajska moč je bila morda sem in tja nadomeščena z dobro izdelano teatraliko, ki pa je bila podrejena. Lirske partije so bile čiste in pristne, a »življenjske krize« je H. Skebetova odigrala z odločnostjo in z emotivno ognjevitostjo. Njena kreacija ne osvaja v naletu, a ustvari prepričljivost. **J. Pristov** v prvih treh slikah svoje partnerice ni dosegel v dograjenosti in intenziteti igre. Vidna je bila v osebnosti razklanost in tipanje za učinkovitostjo. Z vse večjo starostno stopnjo lika pa se je njegova tvornost izpolnjevala in dobivala poteze naraščajoče izrazne moči. Tako da so se lahko šele v zadnjem prizoru povsem odrazile igralčeve kvalitete. Mislim, da se J. Pristov lahko povsem izrazi šele takrat, kadar z umirjenostjo zabriše rezkost, ki udari ob vihravosti (nikakor pa ne ob radostni sproščenosti) preočitno na dan. Kakor za H. Skebetovo tako velja tudi za J. Pristova, da s svojo igro v glavnem prepriča.

Prešernovo gledališče je tudi letos z deseto uprizoritvijo končalo svojo sezono. Nimam namena v teh nekaj vrsticah, označiti delo Prešernovega gledališča, saj bi bila oznaka nedvomno preveč površinska in premalo izčrpna ter nekoristna. Toda poudarim naj, da bi bila potrebna izčrpna analiza, ki bi z vseh strani osvetlila uspehe in neuspehe, kvalitete in pomanjkljivosti dela PG. Če se danes ozremo nazaj, se nam jasno kažejo nekatere pomanjkljivosti — n. pr. premajhna repertoarna perspektivnost in vsklajenost, še vedno nezadostna skrb za izpopolnitev igralske kulture itd. Toda nič manj pereča vprašanja, ki zadevajo materialno stran gledališča. In končno — problem gledaliških obiskovalcev in sploh javnosti, ki je včasih že kar preveč brezbrižna do gledališča itd., itd. To in še marsikaj naj bi analiza temeljito razčlenila. Prešernovo gledališče pa naj bi novo sezono začelo s prerojenimi in svežimi silami.

G. Kocijan

filmi, ki jih gledamo

»PREPOVEDANE ZVEZE«

Problem prostitucije predstavlja že od nekdaj zlasti francoskim in italijanskim filmskim producentom neizčrpno zakladnico motivov, ki jih prvi in drugi bolj ali manj uspešno posnemajo na filmski trak. Medtem ko vsi razmišljajo o tem perečem družbenem pojavu, se Francozi radi poslužujejo pikantnih prizorov, na drugi strani pa ostajajo Italijani v tem pogledu zmernejši.

In kaj nam ima povedati italijanski film »Prepovedane zveze« režiserja Giuseppa Anatija? Pravzaprav nič, kajti filmov totovrstnega žanra smo videli že toliko, da bi bilo čudno, če bi našli v tem filmu kakšne posebne vrednote, ob katerih bi se bilo vredno ustavljati. Zgodba, režija in igra igralcev — v glavnih vlogah nastopata Linda Darnell in Antony Quinn — vse povprečno, pa vendar dovolj zanimivo, da pritegne gledalčevo pozornost. — Ob zaključku še kratka pripomba: pravilen naslov filma je »Prepovedane ženske«. aa

»KOCKAR Z MISSISSIPPIJA«

je ameriški barvni film, ki bo pretežni večini gledalcev ugajal. Še več — na račun njegovih kvalitet bo izrečeno nič koliko pohval. — Je film res tako dober? Ni moč zanikati njegovih kvalitet, kar zadeva obrtniško plat. Tu je brezhiben. Tudi dramaturškemu prijemu ni kaj očitati. Žal pa je zgodba tisto, kar jemlje filmu ceno. Vsa štorija je mojstrsko skonstruirana in začinjena s tolikšno mero romantike, viteštva, dvobojev, ljubezni in podobne navlake, da še trezen gledalec izgubi čut za kritično presojo. Skratka: zgodba je pisana ljudem na kožo. — In končna ocena: za nezahtevnega gledalca odlično razvedrilo!

»ČAJ ZA DVA«

je kljub zvenečemu imenu pevke Doris Day kaj grenak in neokusen. Barvna revija s skrajno naivno zgodbo, ki je v filmu samo zato, da povezuje med seboj posamezne revijske točke — pa bi bilo bolje, če je ne bi bilo; tako bi gledali samo revijske točke, ki pa navsezadnje tudi niso nič posebnega. mm

GORENJSKA
REVIJA ZA KULTURO

IZHAJA ŠESTKRAT NA LETO
CENA ŠTEVILKE 50 DINARJEV
LETNA NAROČ. 300 DINARJEV
NAROČNIKE SPREJEMA UPR. »GLASU GORENJSKE«
PRVA — DVOJNA ŠTEVILKA IZIDE V KRATKEM NA SKORAJ 100 STRANEH

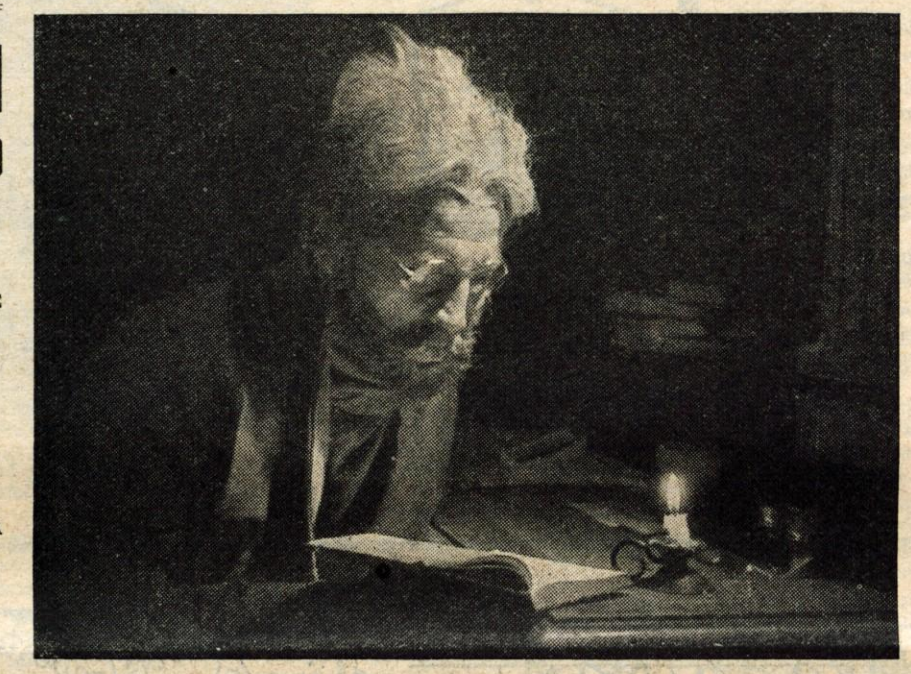

JOŽE PRISTOV V ZADNJI SLIKI »ZAKONSKE POSTELJE«

ZAPISEK OB RAZSTAVI MLADIH SLIKARJEV

Če že z vso zavzetostjo in dopadenjem spremljamo slikarske razstave, ki se vrsté v prostorih Mestnega muzeja v Kranju, pa naj bodo to reprodukcije starih mojstrov ali dela še živečih likovnikov, toliko zanimivejša utegne biti za ljubitelje likovne umetnosti razstava risarskega krožka I. gimnazije v Kranju.

Pričujoči sestavek ni kritika, temveč skromno poročilo o razstavi — zapisek, v katerem so zbrani bežni osebni vtisi in pa strokovne pripombe vodje risarskega krožka, prof. Ljuba Ravnikarja.

Ustanovitev risarskega krožka na I. gimnaziji v Kranju je narekovalo nagnenje do slikarstva nekaterih dijakov in pa dejstvo, da so bili ti dijaki po končanem 4. razredu brez potrebnega strokovnega nadzorstva, ali bolje — njihova likovna hotenja so bila prepuščena zgolj osebnim ambicijam in negotovim iskanjem osebnostne note. Problem likovne vzgoje na zavodu pa je bil rešen prav s tem krožkom, v katerem so se zbrali najuspešnejši dijaki - slikarji. V osebi prof. Ravnikarja so dobili odličnega vzgojitelja in svetovalca, ki zna z izrednim posluhom pravilno usmerjati hotenja svojih učencev.

Da je požrtvovalno delo vzgojitelja in učencev obrodilo obilne sadove, je moč ugotoviti že ob bežnem pregledu razstave.

IZ RAZGOVORA Z AKADEMSKIM SLIKARJEM LJUBOM RAVNIKARJEM

Svoja dela v pretežni večini akvarele, razstavlja 5 slikarjev. Slike predstavljajo študije po naravi, motiviko, tihožitja, žanr, in portret. V tem je deloma tudi vzrok, da učinkuje razstava zelo pestro.

In kaj meni sam slikar prof. Ravnikar o svojih gojencih?

»Ni mi žal dela, ki ga zahteva od mene risarski krožek. Vsi dijaki so zelo resni in prav temu gre tudi zasluga za dosežene uspehe. Razumljivo je, da ne manjka težav in napak — vsak se bori s svojimi — barvne kompozicije, risba itd., vendar ni moč zanikati dejstva, da v njihovem ustvarjanju ni najti diletantizma. Sleherno teh del odlikuje tudi bolj ali manj izstopajoča osebnostna nota.

Med vsemi člani likovnega krožka je nedvomno najbolj nadarjen **Vinko Tušek**, dijak 8. razreda. Vrhunec njegove ustvarjalnosti so zrele portretne študije.

Marko Turuk, dijak 8. razreda je zelo ekspresiven, njegova dela govore o naporih, ki jih posveča oblikovanju samosvojega umetniškega izraza. Zelo značilne zanj so močne barve.

Uroš Premrov, dijak 8. razreda je zlasti zanimiv spričo dekorativne note v nekaterih slikah n. pr. »Gradnja«. Odlikujejo ga kultivirane in umirjene barve.

Primož Žontar, dijak 7. razreda je v izrazu še boječ. Značilne zanj so lahne, medle barve.

Lojze Štirn, dijak STTŠ je izredno marljiv. Kjer poenostavlja motive, dosega sijajne učinke.

Celota razstavljenih del nas prepriča, da so razstavljalci kljub mladosti, umetniki z bolj ali manj izvirno in svojstveno izraznostjo. **S. Š.**

ITALIJANSKE KNJIŽNICE

Študijsko potovanje članov Društva bibliotekarjev Slovenije med 6. in 12. majem t. l. je bilo skrbno pripravljeno, tako da so mogli udeleženci razpoložljivi čas smotrno izrabiti. Na poti Trst—Padova—Bologna—Firenze—Pisa—Livorno—Rim in na povratku skozi Benetke smo si ogledali najpomembnejše zgodovinske in kulturne znamenitosti dežele, središče našega zanimanja pa so bile knjižnice.

Večina italijanskih knjižnic ima dolgo in bogato zgodovinsko tradicijo, so razkošno urejene, nameščene v zgodovinskih stavbah s starinskim pohištvom, polne knjižnih zakladov: rokopisov, inkunabul in redkih tiskov iz grške, rimske in srednjeveške italijanske in drugih književnosti. Privlačni so skrbno hranjeni rokopisi Danteja, Petrarke, Michelangela, Boccaccia in drugih velikih mož. Zaradi te tradicije pa so te knjižnice bolj kulturni spomeniki, kakor pa knjižnice, kakršne terja naš čas. Zato vidiš v njih več turistov kot bralcev.

Moderne knjižnice pa smo videli v narodni v Firenzi in v univerzitetni v Rimu. V Firenzi je največja italijanska narodna knjžnica, ki ima nad 3 milijone knjig. Je moderno urejena in uporablja vse pridobitve sodobne tehnike. Ima kovinsko pohištvo, stelaže in kartoteke, v skladiščih dvigala, avtomatizirano izposojanje knjig. Krasna je čitalnica z dnevno strešno svetlobo, zanimiva je velika dvorana za časopisje, sijajno so urejene številne kartoteke. Tudi Aleksandrina v Rimu, ki stoji v novi stavbi sredi univerzitetne četrti, je sodobno urejena, ima živahen promet. Posebej je zanimiva dvorana za informacije, ki je prenapolnjena z najrazličnejšimi priročniki in kataloškimi pomagali in predstavlja živo enciklopedijo človeškega znanja.

Tako ima sedanja Italija na eni strani znamenite zgodovinske knjižnice, ki jih je ustvarila tradicija in so zaradi nje postale že pravi kulturni spomeniki, kakor n. pr. vatikanska ali Laurenziana v Firenci in jih obiskujejo največ turisti, na drugi strani pa so sodobne moderno urejene knjižnice, v katerih polje hitri tempo našega časa in jih obiskujejo znanja željni bralci.

Stanko Bunc

Z RAZSTAVE V MESTNEM MUZEJU V KRANJU

VINKO TUŠEK — PORTRETNA STUDIJA

USPEL KONCERT PEVSKEGA ZBORA DPD SVOBODA KRANJSKA GORA

V počastitev krajevnega praznika je pevski zbor DPD Svoboda »Slavko Černe« v Kranjski gori priredil celovečerni pevski koncert. Na sporedu so bile zborovske in solistične skladbe. Novost tega večera je bilo precejšnje število umetnih pesmi, ki jih je zbor popolnoma obvladal. Zborovodja tovariš **Alojz Plantau** je z glasovnim materialom v svojem zboru na vsak način lahko zadovoljen, nič manj, kakor so bili poslušalci, ki so pevce za njihova izvajanja nagradili z burnim aplavzom. Zbor namerava s svojim programom gostovati še v Martuljku, nato pa oditi na turnejo po naši Tolminski. Obiskali bodo Most na Soči, Tolmin in Bovec.

J. S.

UČNI USPEHI OB ZAKLJUČKU 4. RAZREDA GIMNAZIJE V KRANJSKI GORI

Letos je na nižji gimnaziji v Kranjski gori prvič končal šolanje 4. razred gimnazije. — Od 37 dijakov jih je izdelalo razred 25 (67 odstotkov), popravni izpit iz enega predmeta jih mora opraviti 5 (13 odstotkov), iz dveh predmetov 4 (11 odstotkov), trije pa so padli (8 odstotkov). Dijaki so se v glavnem tudi že odločili za poklice: precej jih bo nadaljevalo šolanje na višji gimnaziji, nekaj jih odhaja v industrijske šole in TSŠ, posamezniki pa bodo odšli na gostinsko, administrativno, zobotehnično, gospodinjsko in druge šole. Pri pripravah na sprejemne izpite jim bodo pomagali na željo staršev in šolskega odbora njihovi vzgojitelji. **S.**

TUDI V BOH. ČEŠNJICI SO MARLJIVI

Požrtvovalnosti članov gre zasluga. da so lani z velikim številom udarniških ur podzidali novo dvorano ter preuredili dom. V letošnji sezoni so poleg igre »Okence« pripravili več uprizoritev pod vodstvom režiserja Urbanca.

Med najboljše letošnje uprizoritve sodijo Schillerjevi »Razbojniki«. Posebno razveseljivo je, da je tokrat sodelovalo tudi več mladih igralcev, ki so svoje vloge bolj ali manj uspešno odigrali. **M.**

PEVSKI NASTOP DOMŽALSKE GIMNAZIJE

Že nekaj let prirejata pionirski in mladinski pevski zbor domžalske gimnazije vsakoletni pevski nastop. Ker je zadnji nastop žel precejšen uspeh, so številni poslušalci tudi letos do kraja napolnili gimnazijsko dvorišče. Program je bil lepo izvajan, kar je nedvomno zasluga požrtvovalnega dirigenta Staneta Habeta, ki vodi poleg gimnazijskih, še nekaj drugih zborov.

V drugem delu koncerta je nastopil še pionirski zbor gimnazije in novo ustanovljeni mešani zbor vajenske šole.

Koncert sta zaključila oba pevska zbora, ki sta ob spremljavi orkestra zapela tri pesmi. — Končni vtisi poslušalcev so bili zelo ugodni, kar zagotavlja, da bo tudi drugo leto mladinski koncert dobro obiskan. **Š.**

Pletena bluza za 14-letno deklico

Material: 100 g bele volne, 100 gramov rumene in 100 g sive volne; igle štev. 2 in 2½.

Vzorec: dvojni elastični vbod in tribarvni vzorec, ki ga pletemo na pravi strani gladko, barve pa izmenjavamo po priloženem vzorcu. Prazne kocke pletemo z belo volno, črne sivo in pikčaste z rumeno. Pri izmenjavanju barv križamo niti.

20 pentelj = 6 cm in 6 mm; 20 vrst je 4 cm in 4 mm.

Za prednji del nasnujemo 114 zank z belo volno na iglah štev. 2 ter pletemo 8 cm dvojnega elastičnega vboda. Nato začnemo gladek vzorec v treh barvah z iglami 2½. Najprej pletemo dve vrsti desnih z belo volno in šele nato preidemo na vzorec. Na 10 cm višine dodamo z vsake strani 10 krat po eno zanko ob koncu vsake četrte vrste. Na 27 cm višine dodamo v vsaki drugi vrsti 3 krat eno in dvakrat dve zanki. Na 31 cm višine razdelimo delo na polovico ter nadaljujemo pletenje na 74 levih zankah.

Na 43 cm višine odvzemamo za vratni izrez: 6 zank, 2 zanki in 5 krat po eno zanko. Medtem na 45 cm višine pričnemo odvzemati zanke za ramena v 3 zaporedjih. Drugo stran zaključimo prav tako.

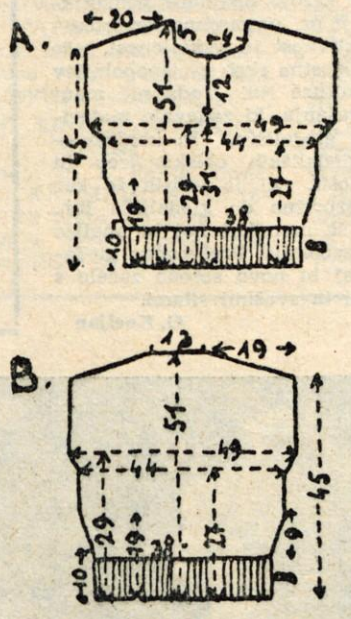

Hrbet pletemo kakor prednji del, samo brez izreza. Na 45 cm višine odvzamemo prvo tretjino zank za vsako ramo in preostale zaključimo skupaj.

Ovratnik in manšete napravimo iz belega pikeja. Za rokava potrebujemo 2 progi. Široki naj bosta 4 cm in dolgi 38 centimetrov. Za našitek ob vratnem izrezu potrebujemo 4 cm široko in 25 cm dolgo progo bla-

ga, ki se zaključuje trikotno. Na njej izdelamo še 5 gumbnic, ki

so med seboj oddaljene po 3 cm in prišijemo gumbe na pleteni del bluze.

NOVO!

SODOBNO GOSPODINJSTVO ŠTEV. 3

Nova številka te strokovne revije vas bo najprej seznanila z uredniškimi načrti glede razširitve in vsebinske izpopolnitve lista in z rezultati februarskega republiškega posvetovanja o pedagoškem, zdravstvenem in gospodinjskem izobraževanju in vzgoji staršev.

Vse naslednje strani revije napolnjujejo, kakor zmeraj, daljši ali krajši praktični nasveti za racionalizacijo gospodinjstva. Tehtnemu prispevku o nakupovanju in o nujnosti, da v socialistični družbi potrošniški sveti postavijo proizvodnji svojo zahtevo glede kvalitete proizvodov, slede praktična navodila za prenašanje težjih bremen.

Revija nas tokrat seznanja še s posebnimi lonci za hitro in gospodarno pripravljanje sadnih sokov, ki jih bo začela v kratkem proizvajati tudi naša industrija. Razen tega, da bomo s takim pripravljanjem sokov prihranili 80 % časa, bomo lahko pijačam šele tik pred uporabo dodali sladkor.

Naslednji prispevek govori o prednostih posode iz jenskega stekla in svetuje, kako moramo z njo ravnati, da jo bomo čimdalj ohranili. Opisu sta priključena že preizkušena recepta za jedi, pripravljene v tovrstni posodi.

Matere z manjšimi otroki bodo z zanimanjem prebrale nasvet, kako naj ukrojijo oblekici za 4-letno in 2-letno deklico, da ju bodo lahko dvakrat predelale, če bo blago dovolj trpežno.

Številko zaključujejo podrobni nasveti za domačo izdelavo surovega masla in nasveti za rejo rac - nesnic.

RECEPTI

JEDILNIK

Mesna omaka z grahom
Močnati žličniki

Mesna omaka: pol kilograma govedine, 8 dkg masti, 1 čebula, česen, kumina, paradižnikova mezga, paprika, poper, voda ali kostna juha, pol kilograma graha.

Meso zmeljemo in ga s čebulo prepražimo na masti. Nato ga potresemo z moko, jo zarumenimo, pridenemo začimbe in zalijemo. Grah lahko dušimo z mesom ali ga denemo v jed, ko jo zalijemo in kuhamo vse skupaj še 20 minut.

Žličniki: 30 dkg moke, 3 dkg masla, 1 do 2 jajci, četrt litra mleka ali vode.

Moko zmešamo z mlekom, dodamo jajce, sol in maščobo. V vrelo slano vodo zakuhamo z žličko testo in kuhamo 15 minut.

Čas zelenjave je tu

Vreme nam letos precej nagaja, vendar kljub temu ni več daleč čas, ko se bo z gredic domačega vrta vrstila na mizi razen solate še najrazličnejša zelenjava. Zavest, da brez zelenjave in sadja ni pravilne prehrane, počasi prodira tudi v tiste odmaknjene predele, kjer so navajeni kuhati enostransko in vitaminsko revno hrano.

Še vedno pa se dogaja, da dragocene vitaminske snovi in vitamine, zaradi katerih zelenjave tako cenimo, z nepravilnim ravnanjem pri kuhanju ali shranjevanju uničujemo. Mlada zelenjava mora biti kuhana v 20 minutah. Lonec naj bo med kuhanjem pokrit, ker bomo tako ohranili več vitaminov. Tudi rudninskih snovi naše gospodinje še vedno preveč uničijo, ker vodo, v kateri kuhajo zelenjavo, odlijejo v lijak. Za krompir je dokazano, da odlijemo z vodo vred tudi 21 % apnenca, 6 % kalija, 6 % natrija in 54 % fosforja. Zelenjave nadalje ne smemo puščati predolgo časa v vodi. To se dogaja predvsem v menzah, kjer krompir za kosilo največkrat nalupijo že prejšnji večer. In rezultat takšnega ravnanja? Po eni uri zgubi krompir v vodi 0,9 % vitaminov, po 12 urah pa kar 58 %. Številke nam torej dovolj jasno dokazujejo, kolikšno škodo povzročamo z nepravilnim ravnanjem z živili.

Nežna mlada zelenjava ima tanke celične stene in je surova prav tako prebavljiva kakor kuhana. Prebavljivost povrtnine je torej odvisna od debelosti celičnih sten, zato ne čakajmo z zelenjavo tako dolgo, da nam oleseni. Če pa je že nekoliko trša, je ne kuhajmo z dodatkom jedilne sode, ker bi z njo zelenjavo sicer zmehčali, s tem pa tudi uničili vitamine.

ŽELJE SO SE IZPOLNILE

Na obronku gozda, ki se je razprostiral pred vasjo, je bolj čepela kakor pošteno stala, majhna koča. V koči sta pri skromni večerji tedaj sedela mož in žena. Večerja, v oblicah krompir, jima ni ravno godila. Pa zavzdihne mož: »E, da ne bilo treba otepavati

vedno te revščine. Vsaj sedaj, ko gre moje življenje proti zatonu, bi rad bil bogat. Okusil bi rad vsaj malo drobtinic z bogatinove mize. Le nekaj denarja da bi imel, pa bi si kupil še kako njivo, travnik, malo gozda in še kako živinče...« »Veš možek, jaz bi si pa najela služkinjo, pa kupila lepe obleke«, pravi žena in še bolj globoko zavzdihne.

Nenadoma so se odprla vrata na stežaj, siromaka sta trznila in se zastrmela v lepo belo postavo, ki se je pojavila med vrati. »Jaz sem vila, gorska vila in osrečim lahko vsakogar. Dosedaj sta bila ponižna in skromna, pa si lahko zaželita kar hočeta; tri želje se vama bodo izpolnile« in že je ni bilo več.

Vso noč in še naslednjega pol sta mož in žena tuhtala, se pregovarjala, premišljevala, kaj naj vili odgovorita, kaj naj si zaželita. Vsaka želja mora obsegati nekaj velikega, nekaj nenavadnega, nekaj ob kar se bo obregnila vsa vas. Nič jima ni šlo od rok.

Pa sta o mraku spet sedla za mizo k skromni večerji. Ženici se je zopet težko kotalil krompir po suhem grlu proti želodcu in je nehote zinila: »O, da bi bilo vsaj za grižljaj klobase zraven!« Pa glej vraga, na krompirju se je tisti hip pojavila lepa, sočna klobasica, hm, sam cesar kitajski bi jo bil lahko vesel.

Prva želja je bila izpolnjena. In mož je zakričal nad babo neumno: »Nesrečnica, da bi ti obvisela na nosu klobasa za vse večne čase, ker si tako po neumnem zapravila prvo željo.« »E, je«, več ni mogla izdaviti iz grla uboga ženica, ker je usta pokrivala debela klobasa, ki se je tisti hip zrasla z nosom in gornjo ustnico. Dve želji sta bili izpolnjeni.

Mož je rentačil, se hudoval — žena tarnala, jokala: »Kaj bi, kaj bi, da bi klobasa odpadla.« Ni preostalo nič drugega kakor izreči poslednjo željo. Siromaka sta ostala siromaka. Tako se pač godi vsem onim, ki niso zadovoljni s tem kar imajo.

ODVOZLANE ZANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

REŠITEV KRIŽANKE »METULJ«

Vodoravno: om, pi, velikan, publika, olj, en, tj, ta.

Navpično: ov, metulj, parket, in, pod, Ana.

Tončka Perčič

Deca raja

Ringa raja, ringa raja
sredi maja
deca raja
preko trat.

Ringa raja, ringa raja
sonček vzhaja
z deco raja
kakor svat.

Ringa raja, ringa raja
s soncem v srcu
deca raja,
ji v očeh cvete pomlad.

Naš mucek Miško

Naš mucek Miško - nagajivček,
ta naš mali potepinček,
ves dan po polju tava
in z miškami se poigrava.
Brž ko kakšno on ujame,
s tačko svojo jo objame.
Prav narahlo jo za vrat zagrabi
in jo vesel v želodček spravi.
Ko mu kuža Pazi ponagaja,
skoči na drevo in mu z repom maja,
a ko kužek odhiti
se tud' Miško dolgo ne mudi.
Na vso sapo on hiti,
da pri mami mucki preje spi!

NIKO SLAPAR,
dijak IV. razr. nižje gimn. v Cerkljah

ZA SMEH

Dobra mamica: »Ja, Jurček, kaj pa ti je bratec hudega napravil, da ga pretepaš«?

Jurček: »Veš, mama, sanjalo se mi je, da me je Ivan prav pošteno namlatil, sedaj mu pa vračam.«

Očka: »Sinko, ako boš danes res priden, dobiš pet dinarjev«.

Sinko: »Hvala, očka, tako poceni se pa res ne prodam«.

PRAVLJICA
o našem časopisu

Ko sem oni dan prebirala Mlado rast, je iz časopisa spregovoril zamolkel glas: »Oh, ko bi ti vedela, koliko je za menoj že težkih dni.« Ozrla sem se naokoli, nikjer nikogar, pa sem nehote zabrundala predse: »Kaj pa ti je hudega, ti žalostna sirota? Zašelestel je papir, se nekaj preganilo in spregovorilo: »Rodila sem se, rastla in dorastla na Pokljuki sredi položnega pobočja, obdana od vitkih sestric smrek.

In so prišli nekega dne gozdar in drvarji: »Ta je kar godna,« in zapela je sekira. Nezavestna sem omahnila po sočnem mahu. Zbudila sem se okleščena in prežagana na več delov. Otožno so zašumeli vrhovi sestric v zadnji pozdrav, ko so nas po žičnici spuščali v dolino in so nas naložili na železniške vozove. Pa so zadrdrala kolesa mimo našega lepega Bleda, Jesenic, Kranja in dalje mimo Ljubljane, Zidanega mosta, Sevnice. Po skoraj dvodnevni vožnji smo se proti jutru znašli v Vidmu pri Krškem. To ti je bilo premetavanja, zbadanja in tolčenja, trpljenja; trpljenje se je tu pravzaprav šele začelo. Saj je razumljivo, ker smo se znašli v naši največji tovarni papirja. Do golega so nas oskubili, razrezali na meterske kose, presekal na ne vem koliko kosov, nato pa zdrobili skoraj v prah. Dneve in dneve so nas namakali v nekih kislinah, valjali med težkimi valji, stiskali in nekako kuhali in mazali z lepilom. Vsa omotična in prekisana sem nekega dopoldneva jela polzeti iz velikega stroja kot papir. Oddahnila sem se, ko so me zvito zapeljali v skladišče, kjer sem počivala nekaj dni. Samo nekaj dni in že so jela drdrati kolesa pod menoj in mimo nas stari kraji in stari obrazi. Zadovoljstvo me je prevzelo, ko so nas strkljali v Kranju iz železniških vozov na avtomobil in po najkrajši poti odpeljali v tiskarno. Že naslednjega jutra so nas neki peropraski, ki so uslužbeni pri Glasu Gorenjske počečkali, potiskali in razposlali na vse strani. In vidiš sedaj sem prišla v tvoje roke, ti boš prebrala verjetno vse novice, ki so jih vtisnili v moje telo, me zmečkala in verjetno vrgla v kot, kjer bom žalostno poginila«.

Strepetala sem, pogladila že zmečkan časopis in ga položila na mizo. Hudo mi je bilo pri srcu.

Breda Murovec, učenka
4. razr., Boh. Bistrica

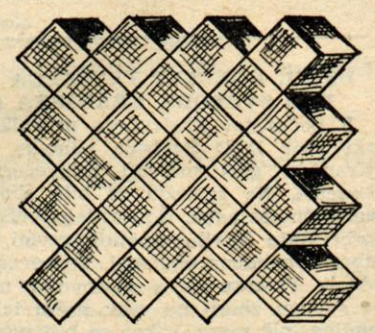

Razvrsti črke tako, da značijo vodoravno in v navpičnih vrstah naslednje:

1. del živalskega telesa,
2. ubožec,
3. slovenski pisatelj in pesnik,
4. možko ime,
5. gozdni plod.

gorenjske bodice

● Kar naprej gruntam in gruntam, kaj neki je pičilo mesec maj, da nam je postregel s tako mrzlim vremenom. No, na koncu sem pa le pogruntal. Zato imamo tako grdo spomlad, ker tudi družbene plane sprejemamo poleti namesto da bi jih že pozimi.

● Reklamna deska nad železniškim podvozom v Kranju, ki vabi izletnike na Šmarjetno goro, je postala tako SLABOKRVNA, da moraš precej dolgo napenjati oči.

● Restavracija »Jelen« v Kranju se mi je do smrti zamerila. Kako tudi ne, ko pa prodajajo narezek po pravih lekarniških cenah. Ni dolgo tega, ko je neka družba naročila dva ovala narezka s šunko, salamo in sirom. Račun je bil precej zasoljen, saj so morali odriniti za narezek kar 1600 dinarjev. Vsekakor pretirano, posebno če upoštevamo, da ovala nista bila daljša od 30 cm in širša od 20 cm. Občutek sem imel, kot bi bile postavljene tako visoke cene samo iz golega maščevanja.

● Zadnjič, ko sem zvedel, da imajo na Bledu vzpenjačo, sem jo na vrat na nos odrinil tja, da si jo pobliže ogledam. Ko sem povpraševal po njej, so se mi pa v brk smejali, češ, pred tablo stojiš, pa ne vidiš. Gorje Kranjcu na Kranjskem! sem si mislil, ko sem bukštabiral tisto pisanje na tabli v treh jezikih. Prepričal sem se, da le stojim pred tablo, ki oznanja, da vodi pot mimo nje k vzpenjači. Ko sem buljil v tablo, se je obregnil vame mulec: »Kaj pa zijate, stric? Kaj mislite, da vam verjamem, da znate brati tisto angleško pisarijo!«

Pa sem mu odvrnil: »Tale VSPENJAČA, se nemara res VSPENJA na tistile hrib, ti pa v šoli povej, da ne bo napak, če se bo kdo POVSPEL do tega pisanja na tabli in popravil, da se bo VSPENJAČA VZPENJALA.

● Na rajži skozi gorenjske vasi sem prikrevljal na Jesenice. Nenadoma sem imel občutek, da mi hlače kar naprej in naprej silijo proti zemlji. »Fant, shujšal si,« sem si dejal in stopil v avlo jeseniške postaje, kjer stoji avtomatska tehtnica. Tam piše: »Vrzi 5 dinarjev.« Tudi puščica kaže, kam jih lahko vržeš, nič pa ne piše, da boš za tistih 5 dinarjev figo dobil. Šent, verjemite mi, da še fige nisem dobil. Mislil sem si, da sem nemara prelahak in me tehtnica zato ne more stehtati. Da bi se prepričal, sem našuntal nekega debeluharja, naj se on stehta. Tudi on ni imel boljše sreče. Tehtnica je ostala gluha za vsa najina prizadevanja. Mislil sem si, danes je najbrž slabe volje, se bom pa drugič oglasil, ko bo bolj vesela.

● V nedeljo bo 14 dni, kar sem bil v Bašlju pod Storžičem. Mimogrede sem vstopil k tistemu cukermoharju, da bi kupil nekaj lizik za Marjano. Ko sem že hotel pritisniti na kljuko, sem opazil poleg hiše guncnco. Stopil sem bliže, da bi pogledal, kdo se tako imenitno zabava z njo. Zabavali so se otroci in odrasli. Odrasli s tem, da so se guncali, otroci so jih pa gledali. Ko sem tistim na guncnci dejal, naj vendar prepuste to zabavo otrokom, so sicer, čeprav neradi, ubogali in se umaknili. Komaj pa sem odnesel pete, sem začul vik in krik. Ko sem pritekel tja, je bila pa ista podoba kot prej. Ta stari so se guncali, otroci so pa gledali. — Sram naj jih bo!

● Mar mislite, da so otroci na Primskovem na boljšem. Tukaj sicer ne gre za guncnco, temveč za izkoriščanje prostora, kjer se nahaja lutkovno gledališče. — Namesto, da bi prostor uporabljali za lutkovne predstave, so preteklo nedeljo v tem prostoru priredili ples. Sicer ni šlo za kakšno organizirano zabavo, le pol odrasli fantje in dekleta so se ob hreščečih zvokih harmonike sitili z nekakšnim poskakovanjem, ki se imenuje baje »rock and roll«. — Vse kaže, da se našim najmlajšim obetajo slabši časi.

Vas pozdravlja

VAŠ BODIČAR!

ŠE NAPREJ NA PODROČJU VZGOJE

Ob volitvah šolskih odborov v občini Kranj

Na zborih volivcev v kranjski občini, ki so te dni, volijo tudi predstavnike v šolske odbore. To je priložnost, da se volivci seznanijo tudi z delom teh organov družbenega upravljanja, zlasti še, ker so šolski odbori doslej premalo seznanjali volivce s problemi, s katerimi se ukvarjajajo. Od 19 šolskih odborov v občini, ki so odgovorili na nedavno anketo, so le štirje poročali zborom volivcev o nekaterih problemih. Prav tako posamezni šolski odbori nimajo izdatnejših stikov s pionirskimi in mladinskimi organizacijami, z društvi prijateljev mladine, s športnimi in fizkulturnimi organizacijami.

Gre torej za dokajšnjo pomanjkljivost, vendar spričo nje še ne moremo trditi, da šolski odbori v kranjski občini niso napredovali. Marsikaj so storili za zboljšanje materialnih pogojev na šolah. Tu in tam so se skupno s krajevnimi odbori in drugimi lotili zbiranja lokalnih sredstev za odstranitev materialnih težav v šolah. V svojem začetku so se namreč skoraj vsi šolski odbori vrgli zlasti na materialna vprašanja, ker so le-ta pač najbolj bodla v nos. Odtod tudi deloma izvira močan pritisk na občino, naj se loti gradenj nekaterih novih in adaptacij že obstoječih šolskih poslopij. Tudi letošnji občinski družbeni plan in proračun upoštevata te težnje, kolikor le dopuščajo finančne moči: od 251 milijonov din administrativnega dela proračuna občine odpade 107 milijonov dinarjev samo za šolstvo.

Šolski odbori pa se niso omejili samo na materialne probleme. V drugem letu svojega obstoja so začeli posegati tudi na področje vzgoje. Prej so se temu področju nekako izogibali, da ga ne bi »kaj polomili«; ponekod so trčili tudi ob mnenja, da je vzgojno področje stvar samo pedagoških delavcev-, ne pa laikov. Zdaj pa šolski odbori obravnavajo tudi vzgojne probleme, denimo, vpliv družine na otroka, vpliv filma, učni program, učne uspehe in podobno. V tej smeri je treba kreniti še dalje. Razen enega so vsi šolski odbori v občini Kranj obravnavali tudi šolsko reformo, niso pa sprejemali s tem v zvezi kakih sklepov glede vsebinske plati reforme, marveč so predvsem ugotavljali, da so za uresničitev šolske reforme potrebni novi šolski prostori, učila in podobno.

Med nalogami, ki čakajo nove šolske odbore, so zlasti pomembne tiste, ki so v zvezi s šolsko reformo. Nanjo se pripravljamo že več let, vendar iz zgolj načelne razprave mnogi stariši še niso mogli izluščiti pravega bistva reforme. Šolski odbori naj bi — seveda s pomočjo še drugih — ljudem bolj približali vsebino in namen reforme. Nekateri si še vedno napačno razlagajo nekatere probleme, ki so s tem v zvezi. Tako je, recimo, še ponekod čutiti mnenje, da predvidena nova enotna šola ne bo mogla nadomestiti gimnazije. Toda sedanja gimnazija ne ustreza. Vzemimo samo to: nižjo gimnazijo dokonča le petina dijakov, drugi opešajo že pred četrtim letnikom. Razen tega imamo gimnazijo samo v večjih krajih, na podeželju pa le nerazvite osnovne šole. Mar ni pri tem podeželski otrok že vnaprej zapostavljen? Upostaviti je treba torej tako šolo enotnega tipa, ki bo omogočila enako izobrazbo tako mestnim kot podeželskim otrokom. To pa seveda še ni vsa vsebina šolske reforme. Z njo hočemo približati — skratka rečeno — šolo novim družbenim pogojem, tehničnemu napredku in kulturnemu razvoju. Seveda pa je šolska reforma proces, ki ga ni moč začeti ali končati z administrativnimi ukrepi, marveč poteka preobrazba šole postopoma, ob sodelovanju vse družbe. Šolski odbori pa imajo pri tem še posebej odgovorne naloge.

Z.

Kakšen poklic si bodo izbrale ženske?

Stara pesem: „Delovno mesto žene je za štedilnikom," je izpeta

Vedno več je med nami gospodinj, ki imajo tudi svoj poklic. Tako so mnoge zaposlene žene hkrati tudi vzorne gospodinje. Te žene imajo širše obzorje, več življenjskih izkušenj in so tudi samostojnejše. V primeru, da taka žena izgubi družino, se lahko popolnoma posveti poklicu in tako laže prenese izgubo.

»Ženski« in »moški« poklici

Pri izbiri za dekleta je treba upoštevati njihove zmožnosti. Poklici, ki terjajo večje telesne napore, niso primerni za dekleta. Je pa vrsta poklicev, ki so pretežno »ženski«: otroška negovalka, vzgojiteljica, modistinja itd. — Rudar-kopač je samo moški poklic. Mnogo pa je poklicev. ki so primerni za moško in žensko mladino. Z gospodarskim razvojem se razlika med moškimi in ženskimi poklici zmanjšuje. Zaradi manjše telesne zmogljivosti deklet je pri le-teh izbira poklica manjša, glede duševnih zmogljivosti pa dekleta dosegajo fante. Podatki raznih podjetij kažejo, da so žene in dekleta pridne in vzdržljive delavke. Mnogo naših znanstvenic, umetnic, političnih delavk, bork iz osvobodilne borbe, delavk, brigadirk in kmetic vse to potrjuje.

Vendar se dekleta premalo zanimajo za najrazličnejše poklice. Pogosto si izbirajo izključno ženske poklice — gospodinja, bolniška sestra, vzgojiteljica itd. ali pa že udomačene poklice — šivilja, frizerka, pletilja, prodajalka in tako dalje.

Vzrok je največ v tem, ker jim nihče ne pokaže možnosti za številne druge poklice, ki so bili pred časom še »moški«, sedaj pa se v njih vse bolj uveljavljajo žene in dekleta. Zakaj se ne bi obračali za pomoč k svetovalcem, ki bi nam lahko posredovali vse potrebne podatke pri izbiri poklica.

Izbira je dovolj raznolika

Žene in dekleta se navadno bolje uveljavijo kakor moški v vseh tistih poklicih, ki zahtevajo okus, večjo spretnost prstov in zapestja, vztrajnost in odpornost pri enoličnem delu, smisel za red in natančnost, za drobno delo, pri negovanju in vzgajanju in tako dalje.

V katere poklice naj se usmerjajo dekleta?

Žene se dobro uveljavljajo kot slikarke porcelana in mavčnih izdelkov. V tem poklicu naj bi bilo zaposlenih vsaj tričetrt žensk in ena četrtina moških. Polovica žensk in polovica moških naj bi bilo zaposlenih pri izdelovanju glasbil, v ortopedski bandažeriji, optiki, precizni mehaniki, politeriji in ličariji, zlatarstvu, radio mehaniki, krznariji, slaščičarski stroki, izdelovanju bonbonov, izdelkov iz voska, fotografiji, v knjigoveški stroki itd. Skoraj same ženske pa naj bi bile zaposlene pri izdelovanju gornjih delov čevljev, preprog, dežnikov, odej in predmetov iz plastičnih mas in podobno.

Zdravko Neuman

POPRAVEK

V 41. štev. našega lista z dne 27. t. m. smo v športni rubriki objavili dopis »Planinsko društvo »Dežnikar« Škofja Loka bo praznovalo 50-letnico«. Pravilno pa se to društvo imenuje »Planinsko društvo Škofja Loka«, kar s tem popravljamo ter prosimo bralce, da nam oprostijo neljubo pomoto, do katere je prišlo zaradi netočnega poročanja dopisnika s terena.

NA MOŽJANCO GRADIJO AVTOMOBILSKO CESTO

Vas Možjanca je oddaljena 6 km od Preddvora. V vas doslej ni vodila nobena cesta, temveč le kolovozne poti. Zaradi precej močnega gozdnega zaledja pa je uprava za gozdarstvo v lanskem letu pričela graditi na Možjanco avtomobilsko cesto, dolgo 5 km, Odcepila se bo od ceste II. reda Kranj —Jezersko pri vasi Tupaliče. Sedaj so tik pred zaključnimi deli. Nastaja vprašanje, ali bo cesta speljana prav do vasi ali pa jo bodo zaključili kakih 100 m pred vasjo, kolikor je gozda, ker se gradnja investira iz gozdnega sklada in jo iz teh sredstev ne bodo mogli več dalje graditi. Ker prebivalci želijo, da bi cesta vodila prav v vas, bodo pomagali s prostovoljnim delom, želijo pa, da bi nekaj prispeval tudi Občinski ljudski odbor Kranj iz sklada za ceste. Od letos dalje vodi gradnjo ceste gospodarska poslovna zveza v Kranju s posredovanjem Kmetijske zadruge Preddvor.

Perspektivni načrt tudi predvideva, da bodo v bodočnosti cesto speljali še naprej na Štefanovo goro in nato pod Davovec, od koder bo vodila žičnica na Krvavec, v naslednji etapi še proti Kamniku. To bi bila najbližja zveza s Kamnikom. Po tej cesti bi bil omogočen hiter prihod pod Krvavc tako z gorenjske kakor tudi kamniške strani. Ker bo Krvavc s svojim lepim ozadjem postal prej ko slej visokogorski in turistični center Gorenjske, se PD Kranj na to že intenzivno pripravlja. Sedaj že povečujejo dom na Krvavcu, tako da bo ob dograditvi žičnice lahko sprejel številne turiste. Na Zanjivcu in Gospincu, kjer bodo postajališča žičnice, bodo tudi postavili manjše okrepčevalnice. Ker se na Krvavcu pričakuje vedno večji obisk turistov, PD pripravlja načrt za postavitev sodobnega hotela v Tihi dolini. Načrt tudi predvideva, da bodo v naslednji etapi zaradi obširnih smučarskih terenov v naslednji fazi zgradili še okoli 400 metrov dolgo žičnico izpod vrha Krvavca v Tiho dolino, kjer bo stal hotel.

Čr.

GLAS GORENJSKE

DELO ORGANOV DRUŽB. UPRAVLJANJA NA BLEDU

Na zadnjem razširjenem plenumu Občinskega odbora SZDL na Bledu so ugotovili, da v organih upravljanja sodeluje 826 volivcev ali 13 % vseh prebivalcev občine. Največ jih je v podjetjih, in to 385, v potrošniških svetih 137, v hišnih svetih 113, v šolskih odborih 54 in v svetih ljudskega odbora 74, v krajevnih odborih 39 in v ustanovah 14.

Delo teh organov je v zadnjem času precej napredovalo. Komisija za delavsko in družbeno upravljanje je v letošnjem letu sklicala posvetovanja s šolskimi odbori in z zastopniki šol v občini, s predstavniki hišnih svetov in stanovanjske uprave ter posvet z gostinci. Izvedena je bila tudi analiza dela svetov pri občinskem ljudskem odboru.

Po ugotovitvah komisije je povezava svetov z ljudskim odborom dobra. Največje težave ima svet za komunalo, ker je vezan na finančno zmogljivost občine in nima dovolj tesnih stikov z občinskim ljudskim odborom ter s svetom za finance in gospodarstvo. Zato čestokrat nima niti pravega pregleda o višini sredstev, namenjenih za komunalno dejavnost. — Svet za splošne zadeve pa bi moral posvečati delu krajevnih odborov več pozornosti.

Komisija je tudi ugotovila, da bi bilo enkrat za vselej treba rešiti vprašanje vzgoje gostinskih kadrov. Zato bo nujno potrebno ustanoviti poseben fond. Razni strokovni tečaji naj bi bili v zimskem času, da bi tako postopoma usposabljali domač kvalificirani gostinski kader.

Hišni sveti so organi samoupravljanja, ki imajo še najmanj prakse in izkušenj pri svojem delu. Borijo se največ s finančnimi težavami pri popravilih in vzdrževanju zgradb. Na posvetovanju vseh hišnih svetov je bil izrečen predlog o ustanovitvi stalne konference hišnih svetov v občini.

Potrošniški sveti: Nekateri delajo prav dobro, med njimi potrošniški svet mesarije na Bledu in trgovine na Mlinem, nekateri pa so več ali manj le na papirju. — Komisija je mnenja, da bi moral svet za gospodarstvo pri ObLO nuditi tem svetom večjo pomoč. Nujno bi bilo pripraviti skupno posvetovanje z vsemi potrošniškimi sveti.

J. B.

IZ KAMNIKA TELOVADNICO BODO OBNOVILI

Nekdanjo sokolsko telovadnico na dvorišču kavarne bodo spet preuredili v telovadnico. Do zdaj je služila za skladišče gostinskemu podjetju. Spominska plošča bo pričala, da je v letu 1911 v njej telovadil tovariš Tito. Z deli so že pričeli.

NAVAL KOLORADARJA

Komaj je krompir pogledal iz zemlje, se je v Kamniku že pojavil koloradski hrošč. Največ so ga našli na zapriškem polju, kjer so bila tudi lani največja legla. Kmetijska zadruga se je oskrbela z zadostno količino zaščitnih sredstev, najuspešnejši boj pa je vestno pobiranje hroščkov, predno so odložili zalego.

V ŠPORTU

Državno prvenstvo z zračno puško GORENJSKE STRELKE OSVOJILE PRVO MESTO

V soboto in nedeljo je bilo v strelskem domu na Miljah pri Beogradu prvo povojno državno ekipno prvenstvo v streljanju z zračno puško, na katerem so sodelovale ekipe okrajnih in republiških mest. Skupno je nastopilo 120 ekip. Nastopili so člani, članice, mladinci in pionirji. Pri članicah so slovensko reprezentanco zastopale gorenjske strelke, ki so zasluženo osvojile prvo mesto in postale državne prvakinje s 1666 krogi pred Beograjčankami, ki so dosegle 1634, Zagrebčanke 1621 od 2000 možnih krogov. Osvojile so tudi pokal, ki ga je za prvoplasirano ekipo pripravila Strelska zveza Jugoslavije. Tudi kot posameznice so se gorenjske tekmovalke zelo dobro uvrstile. Tako je **Minka Bertoncelj** s 248 krogi osvojila 2. mesto pred Beograjčanko Vučinićevo, ki je dosegla 335 krogov. 16-letna **Vera Otrin** je osvojila 5. mesto s 336, 6. mesto **Helena Smolnikar** s 335, 7. mesto **Majda Kralj** s 331 krogov od 400 možnih itd.

Ta rezultat je bil za gorenjske tekmovalke in za vse gorenjske strelce izredno velikega pomena, saj si je gorenjskim strelkam prvič v zgodovini slovenskega strelstva uspelo priboriti nastop na prvo povojno ekipno drž. prvenstvo.

Čr.

Pokal, ki so ga osvojile gorenjske strelke kot državne prvakinje v streljanju z zračno puško

TRETJI ZLET GORENJSKIH TABORNIKOV

V Bistrici pri Tržiču je bil v petek, soboto in nedeljo tretji zlet gorenjskih tabornikov. Taborjenje je sicer nekoliko oviralo slabo vreme, vendar to ni vplivalo na razpoloženje v taboru. V petek so se že skoraj vsi zbrali, ostali pa so prišli še v soboto dopoldan, ko je bila svečana otvoritev zleta. Prisostvovali so jim predstavniki taborniške organizacije, ljudske oblasti in predstavniki športnih organizacij ter ljudske mladine. Taborjenje je trajalo tri dni in taborniki so bili zadovoljni, saj so se v tem kratkem času razvedrili in naveselili.

M.

DRUŠTVO LJUDSKRE TEHNIKE V ŽIREH JE DELAVNO

Društvo Ljudske tehnike v Žireh je delavno. Organizirali so veliko razstavo ljudske tehnike, na kateri so sodelovale društvene sekcije modelarjev, moto krožka, foto krožka, radio amaterskega krožka in kmetijsko-pospeševalnega odseka. Da bi bila njihova razstava še bolj pestra, so na razstavo pritegnili tudi radio amaterski krožek tovarne »Iskra« Kranj, ki je na razstavi sodeloval z oddajnikom in sprejemnikom. Radio Žiri je z razstave oddajal vse dni v času razstave na kratkih valovih 40 metrov zelo pester program. Nastopili so domači pevci, glasbeniki, prenašali pa so tudi delovali tudi s svojimi izdelki moderazna predavanja. Na razstavi so solarji kranjskega Aero kluba. Ta prva razstava Ljudske tehnike v Žireh je vzbudila med prebivalstvom veliko zanimanje.

ROKOMETNI TURNIR V TRŽIČU

V soboto in nedeljo je bil v Tržiču v organizaciji TVD Partizana rokometni turnir, ki so se ga udeležili smučarji Ljubelja, rokometaši Storžiča z Golnika, dve reprezentanci gimnazije in tržiški Partizan. Prireditelji niso imeli sreče z vremenom, tako da so morali turnir preložiti na prihodnjo nedeljo.

Rezultati: Nova gimnazija : Partizan Tržič 2:1 (tekma je bila prekinjena) — Storžič Golnik : SK Ljubelj 7:6.

M.

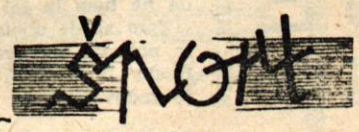

ZADNJA STRAN

ROMAN SLIKANICA ZANIMIVOSTI FILM

VIGENCI

42

MIMI MALENŠEK KONIČ — ROMAN

Pošteno ji je skrčil ozare. Svetoval ji je, naj najame zemljemerca in si da zemljo nanovo odmeriti, potem pa naj postavi dobre mejnike, ki jih ne bo mogel kdorkoli podsuti ali prestaviti. Zvečer je o tem pripovedovala Dominiku in on se ji je ponudil, da bo šel v nedeljo z njo na polje in ji svetoval, kje naj seje in sadi.

„Nekaj malega se že spoznam na zemljo, ker jo imamo tudi doma," je rekel.

Na cvetno nedeljo sta šla iz trga. Bil je sončen dan, zrak pa spomladansko opojen. Iz gozdov je še dišalo hladno, na obronkih je ležal sneg, toda zemlja je bila dobro zrahljana od zmrzali, tala in dehteča. Ana je pokazala bratrancu obe dolgi njivi ob vodi in še tri pod hribom. Dominik ji je svetoval naj seje rž in ječmen na prisojni strani, da bo hitreje dozorelo, krompir pa naj posadi pod hribom. Ana se je sicer spomnila, da so doslej ravnali drugače, toda njegov nasvet ji je bil všeč. Nazadnje mu je pokazala tudi oba prostrana travnika in povedala, da imajo v Jelovici razsežen rovt in drevešec. Dominik je pazno poslušal, nazadnje pa rekel:

„Gašperinovi ste še zmeraj bogati. Če bi bilo vse to moje, bi se ne ustrašil nobenega v trgu."

Rekla je, da je na hiši osem tisoč goldinarjev vknjiženega dolga; sodnija pa je vse skupaj cenila samo na dvanajst tisoč. Dominik se je zasmejal.

„Dvanajst tisoč so vredni vigenci! Stric je pustil nizko ceniti, da bi ne bilo treba plačati previsoke prepisnine."

Na to sama še ni pomislila in bilo ji je, kakor da ji je odvalil kamen od srca. Postala je zaupna in mu je brž povedala, da bo stric posodil denar za manjše dolgove, posojilnica pa bo čakala, če bodo le v redu plačevali obresti. Ves čas, ko mu je pripovedovala, sta hodila po ozarah in Ana se je čutila nenavadno lahko in veselo. Kadar se je ozrla na bratranca, se ji je zdel zelo mlad in nedozorel, ko pa je spregovoril, se je ta slika spremenila: govoril je resno in moško. Sicer pa je govorila največ Ana sama in preden se je zavedela, mu je razodela, kako ji je stric po očetovi smrti omenil, da bi kazalo domačijo prodati. Zdaj se je morda premislil, ker pri zapuščinski razpravi ni nič rekel, a takrat je računal na Globočnika.

Dominik je namršil čelo in ko je končala, je rekel:

„Povedal ti bom, kakor mislim, pa nič ne zameri! Zdi se mi, da Globočnik nagovarja strica k umazani kupčiji. Poznam Globočnika, on je otorej, da bi lastnega brata goljufal."

Ana je rekla, da je vse skupaj zamotano. Ta vozel bi se dal rešiti samo, če bi Aleš pustil šole in se lotil kovaštva. Če si izbere drugačen poklic, bi mu ona nikoli ne mogla izplačati polovice in tako bi končno vse prišlo v tuje roke.

„Mogoče se boš pa omožila in primožila toliko, da boš brata lahko izplačala," je zamišljeno rekel Dominik.

Ana je živo zardela in se razjezila sama nase. Zakaj mora zmeraj zardevati kakor nezrelo dekletce? Rzdražljivo je vzkliknila:

„Kaj bi tisto! Nisem več mlada, kmalu bom imela šestintrideset let. Kdo bi me vzel, posebno če bi imel denar?"

„Zakaj pa ne?" je rekel Dominik. „Čudim se, da te po očetovi smrti še ni nihče vprašal."

Ani se je zdelo, da se norčuje iz nje. „Morebiti bi me kdo vzel zato, da bi požrl mojo polovico," je odvrnila vzkipljivo. „Takega pa jaz nočem!"

Spet jo je pogledal z nekim posebnim, dolgim pogledom, potem pa neprizadeto rekel:

Kljub naporom - nepozabni vtisi

Iz dnevnika našega vojaka v Egiptu - Največja nevarnost mina, poglavitna ovira razrušene ceste

Kranjčan Jože Brenčič se je v okviru enot jugoslovanskega odreda mudil skoraj pol leta v Egiptu. Je edini Gorenjec, ki se je doslej vrnil v domovino. Priobčujemo izvlečke iz njegovega dnevnika.

Ko smo prispeli v Port Said, so bile tam še vedno angleške in francoske enote. Port Said je bil popolnoma prazen. Videli smo le dva človeka v civilnih oblekah na nekem balkonu, drugače pa same francoske oziroma angleške patrulje. Očividno Angleži niso pustili ljudi na ulice.

Napredovanje po puščavskem pesku je bilo zelo težavno. Prvih 20 km je bila pot še lepa, asfaltirana, potem pa je bila vse do 30 km pred El Arišem — torej kakih 80 km — popolnoma razrita. Večinoma so naše čete morale napredovati po nasipu železniške proge, ki je bila prav tako razdejana. Najteže je bilo obiti lijake, ki so jih napravile bombe. Ob lijakih smo morali iz železniških pragov napraviti lesene tire, po katerih so se potem počasi pomikale naše motorizirane enote. Če je vozilo obtičalo v pesku, se je samo težko izkopalo. Kolesa so se izgubila v pesku in priskočiti je morala na pomoč včasih kar cela četa, da je vozilo spet spravila na varna tla.

Veliko nevarnost in oviro so predstavljale mine. Tu so se naši iskalci min izredno izkazali. Težave jim je delalo predvsem to, da vseh min niso poznali. Zategadelj večkrat min niso mogli demontirati. Nekatere mine so imele namreč po več sprožilcev. Zato so največkrat navezali take sumljive mine na dolgo vrv, se zatekli v kako bližnje zaklonišče in jo od daleč sprožili.

Jaz sem bil med tem časom v tehnični četi v El Balahu. Tam smo ostali do 15. januarja. Med tem časom smo obiskali El Šato, kjer so grobovi med vojno umrlih Jugoslovanov. Grobove smo lepo uredili in počastili spomin na umrle.

15. januarja smo odšli na pot. Odšli smo v El Ariš. Sprejema, ki so nam ga tu pripravili Egipčani, ne bom nikoli pozabil. Ko smo prišli v mesto, so ljudje skakali na naša vozila, nas objemali in poljubljali, poljubljali so tudi naše puške, naša vozila itd. Že 15 km pred El Arišem so nas čakali prebivalci s cvetjem in slikami maršala Tita in Naserja.

El Ariš, posebno njegova okolica, je bila precej razrušena. Zato smo si uredili logor pod šotori. Kmalu so prišli k našemu logoru ljudje — brezdomci, ki jim je vojna vzela streho in so se sedaj potikali po puščavi. Prosili so nas za hrano.

Ob vkorakanju čet Združenih narodov v Gazo je bil poleg tudi del našega odreda. Tovariši, ki so bili prisotni, so mi pripovedovali, da so jih ljudje sprejeli nadvse prisrčno. Ko so naše enote Gazo zapustile, so po mestu izbruhnile prave demonstracije, tako da je bila komanda mednarodnih sil primorana spet poslati naše čete v Gazo za tri dni, da se je položaj nekoliko umiril.

Med nami in Egipčani se je kmalu skovalo zelo tesno prijateljstvo. Drug drugega smo učili svojega jezika. Ko smo odhajali, so nas že pozdravljali naši egiptovski tovariši z »zdravo« in »nasvidenje«. Tudi mi smo jim že znali odgovoriti s »saida«, kar bi po naše pomenilo zdravo.

S tovariši v puščavi

Prihod naših čet v Gazo

Delavnica naših motoriziranih enot na Sinajskem polotoku

TOMOVE PRIGODE

15

Mark Twain »DOGODIVŠČINE TOMA SAWYERA«

PRIREDIL: IVAN ABRAM

RIŠE: MILAN BATISTA

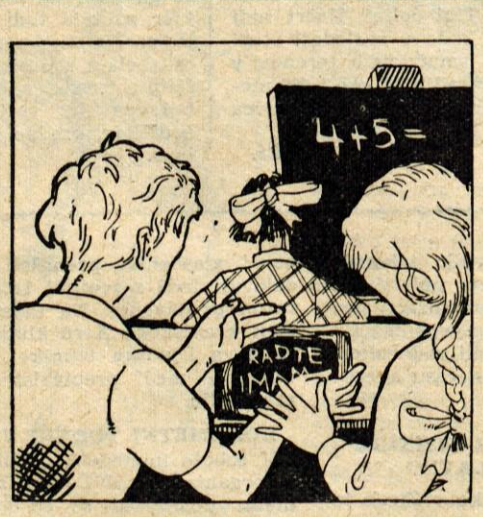

57.

Rečeno — storjeno. Tom je jel čečkati nekaj na tablico in spet skrivati pred Becky. Becky — radovedna kot je bila — ga je venomer spraševala, kaj riše, Tom pa ji ni in ni hotel pokazati. Ko le ni mogel več vzdržati pritiska Beckyne radovednosti, ji je dejal: »Ne boš nikomur povedala? Do smrti ne?« — »Verjemi mi, da ne bom in mi pokaži.«

Tom se je obotavljal, končno pa ji je le pokazal. Prebrala je: »Rad te imam!« Becky je zardela, toda videti je bilo, da je zadovoljna.

59.

Tom je z napetostjo in radovednostjo čakal opoldanskega odmora. Zdelo se mu je, da ga ne bo nikdar dočakal. Strašno se je dolgočasil. Ko se mu je zdel položaj že brezupen, se je spomnil na klôpa, ki ga je imel v škatlici za vžigalice. Osvobodil je klôpa in ga spustil na sprehod po klopi. Toda veselje živalice je bilo kratkotrajno, kajti Tom jo je vedno znova zavrnil z iglo in jo prisilil, da je ubrala novo smer. Ta igra je vzbudila zanimanje tudi pri Tomovem prijatelju Joeu, ki je sedel na desni poleg Toma.

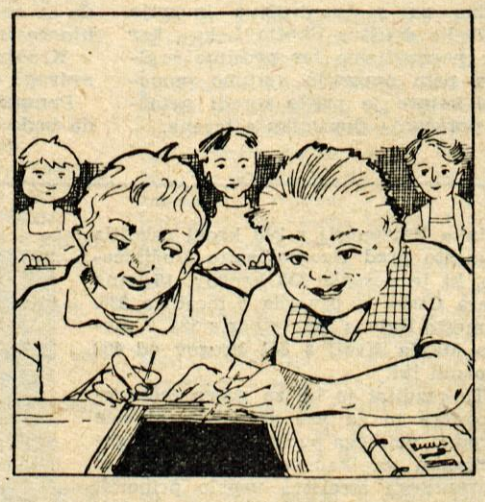

59.

Ko se je priključil igri še Joe, je v hipu postalo bolj zanimivo. Tom je ugotovil, da prijatelja posegata drug drugemu v področje in da nihče od njiju ni gospodar nad klôpom. Zato je vzel Joeevo tablico s klopi in po sredi potegnil črto. Tako sta bili bojni poljani razdeljeni in igra se je pričela. Medtem ko je Tom drezal klôpa, je Joe gledal nanj s prav takim zanimanjem. Joe in Tom sta stikala glavi skupaj in pozabila, da sta v šoli.

60.

Ko sta se tako zabavala, je Tom kar naenkrat začutil roko na levi rami. Bil je učitelj. Potegnil ju je iz klopi in klečala sta za kazen, kar je zabavalo ves razred. Dečka sta bila namreč preveč zatopljena v igro, da bi opazila tišino, ki je nastala v razredu, ko se jima je učitelj približeval za hrbtom. »Kaj zato,« si je mislil Tom, »saj bo kmalu opoldne in konec pouka. Potem bom pa skupaj z Becky...«